LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

4 1968
LIEPA
RUGPJŪTIS

moteris

TURINYS

T. B. Mikalauskas	Moteris Bažnyčios tarnyboje	2
E. Gimbutienė	Mūsų kaimietės dalia	3
O. B. Audronė	Laukų dainavimas; Žingsniai takeliu, Žvyras (eil.)	6
E. K.	Šatrijos Ragana - Marija Pečkauskaitė	7
A. Prižgintaitė	Telšiai (eil.)	8
S. Vilkauja	Moteris rašytojų gyvenime	9
K. Grigaitytė	Uola	11
• Šeima ir mokykla	P. Alšėnas — Šeimos harmoningumas	17
• Moterys pasaulyje	. . . . .	18
	J. Dumčienė — Amerikietė moteris	19
	Pr. Naujokaitis — Žingsniai takeliu — Gyvenimo poezija	20
		21
• Lietuvoje	Veda A. Šarūnienė	23
• Buto įrengimas	Veda I. Kairienė	24
• Madų ir grožio pasaulis	Veda L. Murauskienė	26
• Šeimininkių kampelis		28
• Organizacinė veikla		

ILIUSTRACIJOS

J. Kuzminskis	Grėbėjos	1
K. Petrikaitė-Tulienė	Lietuviškos vestuvės (lėlės)	5
L. Barisaitė	Iliustracija	6
B. Demkutė	Iliustracija	8
A. Ličkutė	Motina ir duktė	8
S. Valiuvienė	Sadutė	9
K. Šimonis	Mergelė	12
K. Šimonis	Į erdves	13
A. Žmuidzinavičius	Panemunėje	15

"M O T E R I S" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1968 m. Nr. 4(64)

Redakcinė Kolegija

Redaktorės: Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė.

Skyrius veda: I Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė.

Administratorė: B. Pabedinskienė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College Str., Toronto 4, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos b-vė, Toronto, Ont. Prenumerata metams $5.00. Viršelis ir meno - techn. red. N. Kulpavičienė.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1968 m. Nr. 4 (64) Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1968 Nr. 4 (64)

Už Raseinių ant Dubysos
Teka saulė, teka;
Geltonplaukės puikios visos
Šneka ten, oi šneka.

Po rasas kasas šukuoja,
Saulė jas džiovina;
Kai užgieda, uždainuoja,
Širdį taip graudina.

Maironis

KARTOS nuotr. A. SUTKAUS

MOTERIS BAŽNYČIOS TARNYBOJE

T. K. MIKALAUSKAS

Šventame Rašte randame daug žymių moterų, kurios atliko garbingus darbus religiniame gyvenime. Kai Jėzus Kūdikėlis buvo nuneštas į šventovę, ne tik Simeonas jį pasitiko, bet ir pranašė Ona, kuri į Jį kalbėjo apie žmonijos atpirkimą. Kada Kristus susitiko su samariete, po trumpo pokalbio ta nusidėjėlė moteris tapo apaštalė ir kvietė visus tautiečius sutikti Išganytoją. Per tuos trejus apaštalavimo metus Išganytojas visur buvo lydimas moterų, kurios daug padėjo jam ir apaštalams. Kai prisikėlė iš mirties, pirmiausia apsireiškė Magdalenai ir grupei moterų, kurioms liepė eiti ir pasakyti apaštalams, kad jau yra prisikėlęs.

Iš Šv. Povilo laiškų matome labai daug energingų moterų, kurios aktyviai padėjo plėsti naujai įkurtą Bažnyčią, Povilas rašo: Jums pavedu seserį Febę, kuri yra Bažnyčios tarnavime. Pasveikinkite Priską ir Akvilą, mano padėjėjas. Pasveikinkite Mariją, kuri daug darbavosi jums.

Pirmaisiais Bažnyčios laikais buvo dvi moterų klasės: pranašės ir dijakonės. Pirmosios per ypatingą Dievo malonę galėjo pranašauti, aiškinti žmonėms paslaptingas Šv. Rašto dalis, kurios eiliniam žmogui buvo nesuprantamos. Moterys dijakonės buvo iki šešto šimtmečio Bažnyčios tarnyboje. Jos buvo merginos arba našlės, vyskupo patvirtintos. Jų pagrindinis darbas buvo: mokyti katakizmo, asistuoti mergaičių krikšte, lankyti sergančius ir juos paruošti priimti atvykstantį kunigą su sakramentais. Be to: prižiūrėti moteris ateinančias į bažnyčią, kad būtų padoriai apsirengusios.

Moterų sąjūdis į Bažnyčios tarnybą prasidėjo praeito šimtmečio gale. Buvo visai naujas dalykas, atrodė neišmintingas, tuščias ir keistas metodas, tiesiog nepriimtinas. Didžiuma žmonių nustebo, kiti nusišypsojo su pasigailėjimu, dalis net su įtarimu pažvelgė. Dvasiškija laikėsi nuošaliai, manydama, kad tai nepraktiškas reikalas.

Keletas teologų suabejojo pareikšti, kad esama ir gerų sąjūdžio punktų. 1909 m. balandžio 21 d. popiežius Pijus X palaimino moteriškąjį bažnytinį sąjū-

dį. Buvo griežtai pasakyta, kad moters pirmoji pareiga yra šeima. Atitraukti ją nuo šeimos būtų didelė nelaimė namams ir visuomenei. Katalikė motina yra šeimos angelas, o žmona yra namų palaima, ji nėra vergė, ji žino kaip paveikti vyrą nuoširdžia meile ir dėmesiu. Netikintis vyras pašvenčiamas tikinčios žmonos, sako šv. Povilas. Pasaulis visada buvo ir yra reikalingas moterų įtakos, ypatingai šiais laikais. Pasibaisėtinas moralinis nupuolimas yra išsiplėtęs į visą visuomenę. Tad tik motinos čia gali atlikti didelę misiją ne tik jaunimo gelbėjime, bet ir visos žmonijos. Štai jų pagelba Bažnyčiai. Kai moteris praranda tikėjimą, ir pasiduoda piktai propagandai, ji tampa įkūnytu demonu, griaunančiu visa kas šventa ir dora.

Buvo ir yra labai garbingų motinų ir žmonų Bažnyčios istorijoj. Imperatoriaus Konstantino žmona užtikrino Bažnyčios laisvę ir pergalę prieš pagoniją. Prancūzijos karalienė Klotilda atvertė savo vyrą ir visą prancūzų tautą. Bertos dėka Anglija išliko tikėjime. Kiek daug pionierių moterų, kurios nunešė civilizaciją Azijos ir Afrikos tautoms. Papiežius Pijus III rašė: Moters bendradarbiavimas atpirkimo darbe, Dievo karalystės plėtime ir apgynime, yra daug reikalingesnis šiandien, negu betkada.

Darbai, į kuriuos Bažnyčia kviečia moteris yra įvairūs. Mokyti katekizmo, bendradarbiauti katalikų spaudoje ir ją platinti, padėti misijoms.

Kiekvienas žmogus yra pašauktas apaštalauti, taigi ir moteris. Apaštalavimas yra paremtas Dievo meile, o moteris yra turtinga meilėje. Kada atrodo tauta prapuolusi, nereikia suabejoti jos prisikėlimu, jei bent viena moters širdis dar plaka, sako prancūzų rašytojas Lamartine.

Yra platus Bažnyčios darbo laukas: malda, geras pavyzdys, paskaitos, geri darbai ir paruošimas bendradarbių.

Sakoma: širdis, kuri myli, visada yra iškalbinga. Dievo žodis yra dieviška sėkla, patekusi į protą skleidžia krikščioniškas mintis, patekusi į širdį, skleidžia šventą meilę, patekusi į veiklą, neša krikščionišką gyvenimą. Kunigo žodis negali visų pasiekti ir nevisada visi jį supranta. Tam balansui išlyginti tinkamiausia yra moteris, kuri yra natūraliai pamaldesnė, ištvermingesnė ir rūpestingesnė už vyrą. Moteris daug geriau įrodys tikėjimo tiesas, ne dėlto, kad ji būtų išmintingesnė už vyrą, bet dėlto, kad ji yra jautresnė širdies troškimams ir įkvėpimams.

Moteris yra kunigo žodžio atgarsis, geriausia žinių skleidėja. Šv. Povilas rašo: Aš prašau Evodiją ir Sintitę būti vienokios nuomonės Viešpatyje. Jiedvi su manim darbavosi evangelijai draug su Klementu ir kitais mano padėjėjais.

Galėtume paklausti iš kur moteris semiasi energijos? Iš dviejų šaltinių: ji yra tvirta savo širdimi ir pozicija. Moters galia neglūdi jos išmintyje, bet jos širdyje. Anot vieno modernaus rašytojo, moters pajėgumas randasi jos dvasioje, jos gražume. Vyrui širdis yra tik viena pusė jo egzistencijos, moteriai — visa. Meilė vyro gyvenime yra tik epizodas, sako De Stael, o moteriai visa jos egzistencija. Gal būt perdėtas pasakymas. Vienok moteryje širdis dominuoja meilumu, švelnumu, pasiaukojimu. Kas daugiau myli, tas daugiau laimi. Dideliai reikšmingas dalykas apaštalavime. Kristus turėjo begalinę meilę, laimėjo visą pasaulį.

MŪSŲ KAIMIETĖS DALIA

ELENA GIMBUTIENĖ

Klausaus naujai įsigytos plokštelės "Lietuviškos Vestuvės" (kupiškėnų vyresniosios kartos meno kolektyvo etnografinis vaidinimas 'Senovinės kupiškėnų vestuvės'. Leidėjai: Mažosios Lietuvos Bičiulių dr-jos Montrealio skyrius. Viršelyje "Rūtų vainikėlis" dailininkės Onos Šablauskienės).

Girdėti nuotakos ir jos tėvų, senų ūkininkų, pokalbis. Merginai laikas būtų tekėti, bet piršliai nesilanko. Žiema. Tvoros traška. Kažkur šuo suloja. Štai kažkas užsuka į kiemą: piršliai atvažiavo! Nedovanai melstasi į šv. Antaną, apžadai daryti. Tikėk ar ne, bet malda į šv. Antaną tikrai yra 'pamačlyva", bet dar labiau gelbsti tėvelio paskirta pasoga. Kai tik sužinojo apie skirtąją dalį, kaip mat atsirado!

Piršlys melagėlis nebūtus dalykus porina apie jaunikio dvarą, apie bernelio tobulumą; mergelės tėveliai nenusileidžia girdami dukrelę, pabrėždami jos darbštumą, mokėjimą austi ir verpti, šienelį grėbti, visus namų darbus kuogeriausiai dirbti. Deramasi dėl kraičio: pinigais, gyvu ir negyvu inventoriumi, audiniais, javais, šimtas rublių (ne betkokių — gryno aukso), pakinkytas bėris, dvi karvės ir dar tiek visokių priedų! Pagaliau piršlys išsitraukia iš kišeniaus degtinės butelį, o motulė padeda ant stalo sūrio ir kitokių skanėstų. Susitarta dėl kraičio ir vestuvių laiko. Kitą savaitę mergelės tėvai pasižada važiuodami į turgų aplankyti jaunikio namus, patikrinti ar ne perdaug piršlio pameluota. Tuomet galima bus karčiamoje pasivaišinti, galutinai susitarti ir kunigui užsakams duoti.

Laikas bėga; štai ir mergvakaris ruošiamas. Susirinkusios nuotakos draugės tai dienai skirtas dainas dainuoja, nuotaka savo raudose prisimena nerūpestingas jaunystės dienas — teks apleisti tėvų namelius, teks vargelį vargti svečioje šalelėje. Motulė guodžia: — kad ir sunki jaunamartės dalelė, negeriau būtų likti netekėjus.

Vargo, augino ji savo dukrelę, o kai ją visko išmokė, tenka kitam atiduoti. Bet dabar nelaikas dainuoti, reikia vestuvėms ruoštis. Nuo pat ryto motulė su savo dukroms stalą dengia, užgėroms ruošiasi, o pamergės rengia nuotaką vestuviniais rūbais, rūtų vainikėlį pina, atsisveikinimo dainas graudžiai dainuoja. Netrukus jaunikio būrys atbilda. Piršlys ir keturi svotai dairosi jaunosios, kurią supa ir slepia jos pamergės. Nenustovi pakinkyti žirgeliai — reikia važiuoti bažnyčion. Atsisveikindama nuotaka dėkoja tėveliams, ypač motulei, už parodytą jai meilę ir gerumą.

Tėvas išleisdamas už vyro savo dukrelę, gražiai išaugintą, nenudėvėtu rūtų vainikėliu, visų darbelių motulės išmokytą, graudena žentelį gražiai su ja elgtis, žiemą basos nelaikyti, o jei ir prireiktų jauną žmoną pa mokyti, tai tik rūtų šakele suduodant, kepure švelniai pabraukant. Motulė jauniesiems įduoda druskos žiupsnelį ir duonos riekelę: kad jų gyvenimas būtų sotus ir laimingas.

KUPIŠKĖNŲ PAMERGĖS...

☆ ☆ ☆

...IR VESTUVINĖS VAIŠĖS

Kaimynai ir likę namuose svečiai, apsupę piršlį rengiasi jį pakarti, kam tiek primelavęs: piršlys matydamas, kad jam bausmės neišvengti, skelbia savo testamentą. Tik jaunosios motinėlei pasiseka audrą numalšinti ir piršlį išvaduoti: jei piršlių melagių nebūtų kažin ar galėtumėm ir vestuves švęsti. Guosdama nuskriaustąjį, motulė apriša jam per petį nuotakos austą rankšluostį.

Tuo tarpu grįžta iš bažnyčios "veselija". Svotai saldainiais ir pažadais nuperka moterų sodą — įsigyja teisę sėstis už stalo. Jaunikio palydos svočia atneša karvojų. Jaunoji galutinai atsisveikina su laisvos jaunystės dienomis, jai nusega vainikėlį, užriša nuometėlį Nuotakos vietą namuose užima sekančioji mamos dukrelė. Vestuvės eina prie galo. Jaunuosius svočia veda miegoti. Klėtelės duris užrakina dideliu raktu. Muzika groja, jaunimas linksminasi visą naktį, kol ateina laikas jaunavedžius žadinti.

Atvyksta jaunojo kvieslys ir kraičvežiai. Jaunoji dar kartą graudžiai atsisveikina su gimtais namais ir su šeima. Vestuvininkai iškeliauja į jaunojo namus.

Vaidinama gražia kupiškėnų tarme; rūpestingai parinktos dainos bei raudos, pavaizduoti seni kaimo papročiai, neįmantrus armonikos bei dūdų orkestras, kartu vengimas teatrališkumo efektų — viskas sudaro mano vaikystės laikais matyto realaus gyvenimo iliuziją. Tai ne tiek pramoginio, kiek etnografinio pobūdžio plokštelė; ji tiktų namie ir mokykloje. Ne gėda būtų ją parodyti ir svetimtaučiui besidominčiam lietuvių kultūriniais lobynais.

Čia patiektuose kaimo vestuvių papročiuose atsispindi nelengva mūsų kaimietės dalia. Iki pat nepriklausomos Lietuvos atkūrimo didžiąją krašto gyventojų dalį sudarė ūkininkai ir žemės ūkio darbininkai. Jų buvo savitas, nuo kitų luomų daugiau ar mažiau izoliuotas gyvenimas. Dvaras, kaimiečio akimis žiūrint, rišosi su baudžiavos laikų prisiminimais. Šių dviejų luomų atsiribojimą, be socialinių buities sąlygų, gilino dar kalbos bei kultūros skirtumai — dvaras istorijos bėgyje vis labiau pasidavė lenkų įtakai, puoselėjo lenkų bajorų tradicijas ir kalbėjo lenkiškai. Taigi dvaro kultūrinė pažanga liko beveik neprieinama kaimui.

Miestuose irgi retai užgirstum lietuviškai kalbant; ten gyveno okupanto valdininkai — rusai, vokiečiai, sulenkėję gudai bei totoriai ir už vis daugiausia žydų, kurių rankose koncentravosi anuometinė pramonė bei prekyba. Iš jų ūkininkui tekdavo artimiausiai susidurti su miškų prekybininku, kuriam persisamdydavo pajėgesni vyrai miško kirtimo bei vežimo darbams: "kad ir žydas, bet pinigo leidžia užsidirbti". Taip pat tekdavo turėti reikalų su krautuvininkais, karčiamninkais bei žemės ūkio produktų supirkinėtojais. Anų laikų lietuvis nemėgdavo nei pramonės, nei prekybos; jei neturėdavo savo žemės, persisamdydavo ūkio darbininku, ar, sumanesnis, pramokdavo kokio amato, susijusio su kaimo gyvenimu ir toli nuo to gyvenimo neatitrūkdavo. Kaimo gyventojų prieauglis, nerasdamas pakankamai vietos nei dar silpnai beišsivysčiusioje pramonėje. nei žemės ūkyje, nuo XIX-to amžiaus pabaigos ėmė emigruoti užsienin, daugiausia Amerikon. Bėgo ten ir visi tie, kuriems gresė bausmė už knygnešystę ar kitus caro valdžiai nepatinkamus darbus, bėgo nuo tarnybos kariuomenėje. Moterys neatsilikdavo nuo vyrų. Bet tai tebuvo išimtys; šiaip kaimas gyveno gana nusistovėjusį, pilną tradicijų, kad ir nelengvą gyvenimą. Ūkininkės, samdinės ar trobelninkės, amatininko žmonos darbas iš esmės bu-

vo beveik tas pat. Lietuvos kaimiečių ūkis, palyginus su vakarų kraštais, ilgiausiai išliko autokratiškai netūralus: jame buvo savo rankomis pagaminama beveik visa, kas buvo reikalinga šeimos pragyvenimui. Ūkio darbų našta lygiomis krito ant vyro ir moters pečių. Neapsiriksiu teigdama, kad žmona, šeimininkė ir vaikų motina, dirbdavo daugiau už savo vyrą. Tai puikiausiai atsispindi nuotakos ir jaunamartės gausiai patiekiamose raudose, piršlio su tėvais derybose. Kaimietis vesdamas pirmiausiai ieškojo geros darbininkės, kad ir daug tekdavo dirbti motulės dukrelei namuose: ir verpti ir austi, ir šieną grėbti ir aplink namą apsiruošti, visgi būsimas jaunamartės gyvenimas jai buvo tikra "vergijėlė". Ir tikrai, kai vyrai dirbdami lauko darbus ar gyvulius prižiūrėdami, turėdavo laiko ir atitinkamai pailsėti, moteriai niekada neužtekdavo poilsio, nes beaugindama vaikus, bekepdama duoną, begamindama valgį, beliuobdama kiaules, beprisižiūrėdama daržus bei paukščius, dar turėdavo vyrui padėti laukuose; jai tekdavo išbiržyti sėjamą lauką, išmėtyti į vagas sodinamas bulves, išravėti linus, o paskui juos nurauti ir atlikti visą eilę darbų paverčiant tuos linus pluoštu. O dar šieno vartymas ir grėbimas, rugių pėdų rišimas, o norint turėti geresnių kūlinių šiaudų stogams dengti, tai ir geriausio rugių lauko piautuvu nuvalymas. Vežant derlių iš lauko moterims tekdavo sunkus vežimų krovimo darbas: vyrai šakėmis javų pėdus ar šieną užmesdavo ant vežimo, bet buvo tikras menas sukrauti augštą ir tiesų vežimą, kad jis nesubyrėjęs atlaikytų visus lauko kelelio nelygumus. O dar javų ir šieno klojime į preslus mynimas, kūlimo darbai, bulvių kasimas, daržų valymas.

Kai per darbo pertraukas vyrai surūkydavo pypkę, atsiguldavo pogulio, moterims "savo laiku" tekdavo atlikti aibę smulkių darbelių: vaikus, kiaules, veršiukus papenėti, maisto sekančiam valgiui paruošti, karves pamelžti... Ir iš ryto reikėdavo anksčiau atsikelti, kad suspėtų apsidirbti prieš išeinant į laukus.

O kai pasibaigdavo vasaros ir rudens darbai, reikėdavo imtis verpimo, mezgimo, siuvimo — gi kaimietė savo rankomis apvilkdavo visą šeimyną. Po Kalėdų, dienai ilgėjant, buvo užtaisomos staklės — audimas nesibaigdavo iki vėlyvo pavasario. Čia pasireikšdavo lietuvės kūrybingumas; šimtmečių bėgyje gimė tie nuostabūs audinių raštai, subtilus spalvų derinimas. Dažus siūlams moterys pačios pasigamindavo iš įvairių šaknelių, žievių, uogų ir pelkių rūdžių bei dumblo. Tuos pačius raštus bei spalvas pakartodavo Velykų margučiams, vilnietiškoms verboms. Mergelei įtikti norėjęs bernelis išdrožinėdavo baldus, įvairius namų apyvokos padargus bei įrankius, išmargindavo kraičio skrynias.

Rudens neišvažiuojami keliai, ilgi tamsūs žiemos vakarai prilaikydavo ir vyrus namuose. Apžiūrėję gyvulius, parūpinę kuro, imdavo taisyti pakinktus, sukti virves, skaptuoti, drožinėti. Namiškės moterys, kartais kaimynų jaunimas, ateidavo su savo darbais. Kad nebūtų nuobodu, žmonės dainuodavo, per adventą — giedodavo, pasakas sekdavo, mįsles spėdavo. Gimdavo, tobulėdavo ir iš kartos kartai persiduodavo lietuvių tautosakos neišsemiami turtai.

Dažnai namie viena likdama ir kokį monotonišką darbą dirbdama moteris pati sau niūniuodavo, savo vargelius skaičiuodavo ir taip kokį dainos ar baladės posmą sudėdavo, su kaimynėmis, su draugėmis pasidalindavo. Taip atsirado moters, mergaitės sunkų darbą ir įvairius jos gyvenimo etapus pavaizduojančios baladės, raudos, dainos.

Kad ir sunkiai dirbdama, didelį vargelį kentėdama, lietuvė-kaimietė toli gražu nebuvo savo vyro vergė. Tėvas išleisdamas dukrelę už vyro mokė žentelį savo jauną žmoną mylėti ir "šėnavoti". Juk ji atitekėdavo ne plikšė: į vyro ūkį atsinešdavo pasogą pinigais ir geroką kraitį pakinkytu bėriu, karvėmis, avelėmis, kiaulėmis, pilnomis skryniomis drobelių; be to ji buvo nepamainoma jaunavedžių besikuriančiam ūkiui darbininkė. O ir vėliau būdama šeimininkė - žmona ir motina, buvo laikoma lygiateise vyrui ūkio bei šeimos reikalus sprendžiant. Tam daug padėdavo jos daugiau ar mažiau išlaikomas materialinis savistovumas. Jos žinioje paprastai buvo, bent iki atsirado kooperatinės pieninės ar pieno nugriebimo punktai, pieno, paukščių bei daržų ūkis: kiekvienam turgui ji susitaupydavo kiek kiaušinių, kokį sūriuką, sviesto gniužtę. Be to prisirinkdavo iš daržo aguonų (Lietuvos daržuose aguonos ir krapai augo pusiau laukiniai — patys prisisėdavo), pievose būdavo kmynų, visokiausių vaistažolių, miškuose — grybų, uogų, riešutų. Darbšti moterėlė, dažnai vaikų padedama, prisirinkdavo atsargų ne tik savo šeimynos reikalams, bet ir apsčiai parduodavo. Kai buvo didelis reikalas, paaukodavo atliekamą vištelę, nunešdavo turgun audinio stuomenį ar apsiimdavo kitiems ką išausti. Jos pinigų užtekdavo pirkti žibalui, silkėms, bei druskai, kartais sau naujai skarelei ar samdinės perkelinei bliuskelei.

O kai vyrui neužtekdavo pajamų iš lauko ar parduotų gyvulių visokioms stambioms ūkio išlaidoms, šeimininkė iš savo skrynioje paslėpto mazgelio galėjo sumokėti dalį algos samdiniams, einančiam mokslus vaikui pridurdavo, dukrelei pasogą padidindavo. Atitinkamai augo jai teikiama pagarba šeimoje, jos žodžio svarumas ūkio reikaluose.

LIETUVIŠKOS VESTUVĖS

dail. K. PETRIKAITĖ-TULIENĖ

O. B. AUDRONĖ

LAUKŲ DAINAVIMAS

Ir mano tėviškė,
Visi beržai lingavo
Žirgėmis kutoti,
Visi berželiai
Taip balti.
Visais langais nušvitus,
Iš tolo sveikino
Parbėgančią namo.
Ir lėkė tvoros tekinos,
Greičiau —
Greičiau —
Ak, Viešpatie,
Kas tokį džiaugsmą nusakys —
Toksai nenūdienis pavasaris,
Toks kitas,
Žiedais,
Kaip Tavo mylinti akis,
Kaip tas dangus ties ežeru,
Ties stogu mūs jaukiu,
Kur motina palaimino
Užgimusius
Pirmuoju kryželiu —
Žiedais man krykštavo
Parbėgančiai —

Šlaite, aukštai,
Kur naktį geri vėjai guli,
Pušelės tekino
Žalias žalias žvakes
Ir šaltinėlis
Troškuliui pasiūlė
Skaidriausiojo čiurlenimo
Ir šalpusnių
Geltonai burbuliuotąsias
Kekes.

Ak, tėviškės laukų dainavimas
Visais keliais virpėdamas
Ir iš visur
Namo pašauks,
Namo parves.

ŽINGSNIAI TAKELIU

Pakilo paukščiai išsigandę,
Nuo mano žingsnių takeliu —
Pakilę paukščiai
Klykaudami skrenda —
O aš —
Tik praeinu.

Sutūpkite,
Lengvi ir ramūs —
Giesmė takeliui tralialiuos —
Sutūpkite!
Priglaus jus medžiai
Plačiašakiai
Nuo mano vanagų,
Kurių nesinešu
Ir neturiu.

Sutūpkite —
Aš tik praeivis,
Tik miško vėsumą
Geriu.

ŽVYRAS

Esu tiktai žvyras,
Į Viešpaties batą įkritęs.
Ir kenčia Jis mane,
Neišmeta,

Sandalų neiškrato,
Ir neša jis mane,
Kaip skaudulį —
Kantrus ir mylintis.

O aš
Tik skaudinu geras Jo kojas —
Gi Viešpatis mane
Nešiojas
Ir nešiojas,
Ir nešiojas,
Kol dulke iškrisiu
Į Jo pasuolį.

Esu tiktai žvyras
Iš Jo sodo takelių,
Sandalan įkritęs,
Skaudus.

IŠ RINKINIO "ŽINGSNIAI TAKELIU"

ŠATRIJOS RAGANA – MARIJA PEČKAUSKAITĖ

MARIJA PEČKAUSKAITĖ 1897 M.

E. K.

Lietuvių grožinės literatūros pasaulis šių metų vasario mėnesį minėjo 90-tąsias Marijos Pečkauskaitės gimimo metines. Ši tautinio atgimimo laikų rašytoja praturtino besikuriančios tautos literatūrą savo originalia kūryba.

Jos kūrybos centre – dvaro gyvenimas, nes ji pati dvaro auklėtinė, gimusi Medingėnų dvare, lenkiškos kultūros bajorų šeimoje. Dvare prabėga jos saulėta kūdikystė, čia susiformuoja jos gyvenimo filosofija. Augo ji giliai krikščioniškoj dvasioj, vieningoj, karštai besimylinčioj šeimoj. Namie buvo kalbama lenkiškai, bet su kaimiečių vaikais bežaisdama Marija pramoka žemaitiškai.

Gimnazijos kursą Marija baigė gyvendama Užvenčio dvare, po to baigė bitininkystės kursus Varšuvoj. Rašyti Mariją paskatino jos pirmas mokytojas Povilas Višinskis. Jis sudomino ją Lietuvos praeitimi, kilniais "litvomanų" darbais. Iš pradžių Marija rašė lenkiškai, o Višinskis vertė jos raštus ir siuntinėjo "Varpui" ir "Ūkininkui".

1905 metais Povilo Višinskio rūpesčiu gavusi stipendiją, Marija išvyko studijuoti Šveicarijon, kur, klausydama žymaus pedagogo, krikščioniškojo humanisto F. W. Foersterio, užsidegė jo idėjomis ir prisitaikė jas savo pedagoginei praktikai ir kūrybai. Grįžusi Lietuvon mokytojavo Žiburio mergaičių progimnazijoj. Prasidėjus pasauliniam karui, grįžo į Židikus, kur, pergyvenusi brolio ir motinos mirtį, gyveno prisiminimais, mokė bajorų ir valstiečių vaikus, rašė laikraščiams. Už nuopelnus pedagogikai LU teologijos-filosofijos fakultetas 1928 metais suteikė jai garbės daktaro laipsnį. Mirė Židikuose, Mažeikių apskrity, 1930 metais.

Būdama dar visai jaunutė, Marija sukūrė vaizdelius "Pirmas pabučiavimas", "Kodėl tavęs čia nėra?", "Jau vakaras, užgeso saulėlaida", atkreipdama literatūrinės visuomenės dėmesį nauja impresionistine nuotaika, stipriomis emocijomis. Jau tada pasireiškė jos veržimasis į romantinį svajonių pasaulį, bėgimas nuo kasdienybės, gėrio ieškojimas.

Apysakose "Viktutė", "Dėl tėvynės", "Vincas Stonis" rašytoja sukūrė daug įdomių charakterių, kėlė opias to meto problemas. Dvarą, kurį Lazdynų Pelėda ir Žemaitė laikė socialinio ir moralinio blogio židiniu, Marija stengėsi įjungti į lietuvišką veiklą. Dvarininkiją, kuri tebegyveno praeitimi – lenkiškomis tradicijomis, ji ironizuoja apysakoje "Dėl tėvynės". Tas pats dvaras darosi šviesos skleidėju valstiečiams, kai jis atsigrįžta į lietuvių kultūrą. Tas parodoma "Viktutėje" ir sename dvare". Šatrijos Raganos kūryboj vyrauja šviesieji tonai. Tai plaukė iš jos tikėjimo žmogumi, geraisiais jo sielos pradais, gėrio pergale žmoguje ir visuomenėje.

Beveik visa Šatrijos Raganos beletristika turi auklėjamą prasmę. Skleisdama savo mylimo profesoriaus Foersterio mintis, pati dirbusi mokytojos darbą, ji ir

☆ ☆ ☆

... IR SU P. VIŠINSKIU 1896 M.

kūryboje neslėpė didaktinių tikslų. Ji propagavo tautinį susipratimą, tėvynės meilę, skatino mokslą ir švietimą, darbo pamėgimą, drauge ugdė žmogaus dorovę, turtino jo dvasios ir jausmų pasaulį. Iš grynai pedagoginių raštų pažymėtini jos raštai ir vertimai auklėjimo klausimais: "Motina auklėtoja", Foersterio "Jaunuomenės auklėjimas", "Seksualinė etika ir seksualinė pedagogika", Auklėjimas ir auklėjimasis".

Šatrijos Ragana pirmoji lietuvių literatūroj praskleidė žmogaus dvasinį pasaulį. Socialinė aplinka tai tik sielos reiškimosi fonas. Jos kūrinių personažai gyvena intensyviu emociniu ir intelektualiniu gyvenimu. Populiariausioje jos apysakoje "Sename dvare" nėra nei aštrių konfliktų, nei intrigų. Kūrinį vienija Irutės prisiminimai. Per tą vaikiško mąstymo prizmę rašytoja nutapė mirštančio dvaro vaizdą, dvarininkijos nutautimą, atskleidė mamatės sielos tragizmą. Pasaulio tikrovės akivaizdoj, jos personažai nuolat kankinami filosofinio "kodėl?".

Toks gilinimasis į subjektyviąsias žmogaus buities sritis pareikalavo ir atitinkamo išraiškos formų subtilumo. Jos stilius emocionalus, kartais pereinąs į sentimentalumą. Ir spaudą atgavus, jos apysakos veikė skaitytojus ne savo mestais šūkiais, ne ryškiais charakteriais, bet savo nuotaikomis. Jos kūryba tai impresionistinių vaizdų pynė. Rašytojos plunksna mokėjo apvilkti estetiniu grožiu savo skelbiamas idėjas. Irutės retrospektyvinis mąstymas, jos pasąmonės pasaulis, priartino Šatrijos Raganą prie moderniosios literatūros slenksčio.

B. DEMKUTĖ ILIUSTRACIJA

☆ ☆ ☆

ALD. PRIŽGINTAITĖ

TELŠIAI

Telšiai... Telšiai... Kartoja mano lūpos,
Tu — mieste pasakos sektos — —
Kur ežero nendrynuos laumės maudos,
Ir šoka mėnesienoje nakties negrįžtamos...

☆

Vėl tavo gatvėmis aš vaikštau liepoms žydint
Ir ieškau tebelaukiančios lange šviesos —
Čia turgaus aikštė... Parkas... Čia bažnyčia,
Dar pasisukt, paeiti ir... namuos — —
Šis pastatas... Ak, taip, tai kinas...

☆

Čia buvo mėsinė...
Ten vaistinė, menu aš žmones tuos...
Akis pakelsi — išsvajotas vaizdas...
Kur Katedra nuo kalno tau baltuos —

☆

Parke šlamės užaugę augšti medžiai,
Šešėly jų glausis pora... Širdis sustos...
Girdėti žodžiai... savo balsą atpažinsi,
Nors jau alsuos svajonėmis jaunystės jis kitos...

☆

Gimnazija... Į ten gatvė ši veda,
Skubėdavom rytais su rūpesčiu veiduos —
Iš šokio vakaro... dar žiemą, sningant...
Kas šitą jausmą pirmos meilės atiduos?

☆

Telšiai... Telšiai... Kartoja mano lūpos,
Tu — mieste pasakos sektos — —
Kur ežero nendrynuos laumės maudos,
Iš šoka mėnesienoje nakties negrįžtamos...

A. LIČKUTĖ MOTINA IR DUKTĖ

MOTERIS RAŠYTOJŲ GYVENIME

S. VALIUVIENĖ SADUTĖ

S. VILKAUJA

Pasaulinėje literatūros istorijoje randame daug rašytojų, kurių gyvenime moteris vaidino didesnį ar mažesnį vaidmenį. Kaikuriems rašytojams moteris teikė jėgos gyventi, siekti ko nors daugiau ir kurti gražiausius kūrinius. Daugeliui iš jų mylima moteris buvo ne tik ištikima gyvenimo draugė ir žmona, bet tiesiog įkvėpimo šaltinis jų kūrybai. Yra daug ir tokių, kurie visą gyvenimą mylėjo savo išrinktąsias, skyrė joms gražiausius savo veikalus, nors iš tikrųjų vėliau buvo vedę kitas moteris ir turėjo šeimas.

Šio straipsnio tikslas nėra apimti ir apžvelgti visų rašytojų gyvenimą literatūros istorijoje. Čia noriu suminėti tik kaikuriuos mano manymu, reikšmingesnius ir žymesnius poetus-rašytojus.

Vienas iš tokių rašytojų, kuriam nemažai moteris turėjo įtakos, yra A. Mickevičius (1798–1855). Tačiau labai gaila, kad tuo didžiuoju romantiku mes turime dalintis su lenkais. Iš tikrųjų jis buvo gimęs ir augęs Naugarduko apylinkėje, t. y. senoje etnografinėje Lietuvoje. Be to, jo tėvai buvo kilę iš garsios Lietuvos bajorų Rimvydų giminės. Vėliau jis studijavo anais laikais žymiam Vilniaus universitete ir, baigęs mokslus, buvo paskirtas į Kauną mokytoju. Žinoma, jis rašė lenkų kalba, bet rašė apie Lietuvą, kurią jis laikė savo gimtuoju kraštu.

Štai jo "Pono Tado" poemos pradžia, išversta į lietuvių kalbą:

Lietuva, mano žeme, šalele gimtoji!
Tik tas supras, kad tu jam sveikatą atstoji,
Kas jau tavęs neteko. Pasiilgęs šiandieną
Tavo regiu aš grožį ir kampą kiekvieną!

A. Mickevičių gyvenime labai smarkiai paveikė nepasisekusi pirmoji meilė. Jis buvo pamilęs kaimynystėje gyvenančią dvarininkų dukrą — Marilę Vereščakaitę. Tačiau Marilės tėvai buvo nepatenkinti juo ir nelaikė jo tinkamu į žentus. Jie parinko jai kitą vyrą, bet daug vyresnį už ją. Tai buvo grafas Putkameris. Už jo A. Mickevičiaus mylimoji tėvų priversta ir turėjo ištekėti. Rašytojas tai labai pergyveno. Jis taip stipriai buvo paveiktas, kad jau beveik nebenorėjo ir gyventi. Tačiau pamažu iš to kapais besivaidinančio širdies skausmo jis išsivadavo ir visas savo jėgas ir gilią meilę paskyrė savo tėvynei. Todėl jis ir sukūrė tokius herojinius kūrinius, kaip: "Gražiną", "Živilę", "Konradą Valenrodą" ir kitus. O "Vėlinėse" net visai ryškiai atvaizdavo savo paties skaudžius išgyvenimus, netekus mylimosios.

Vėliau A. Mickevičius vedė ir sukūrė šeimą. Jo žmona buvo garsios lenkų muzikės - pianistės Szymanowskos duktė. Šios rašytojo vedybos buvo labai nelaimingos. Šeimoje visai nebuvo sugyvenimo, nors juodu susilaukė ir vaikų. Vėliau gyvenimas dar pablogėjo, kai pradėjo ryškėti žmonos psichinė liga. Rašytoją visa tai labai veikė, nes sergant žmonai ir augant vaikams, vis daugiau reikėjo dirbti, kad galėtų pragyventi, o laimės nebuvo.

Pagaliau 1855 m., atsidūręs Konstantinopolyje, jis mirė ten maro metu.

Kitas daugiau ryškus pavyzdys galėtų būti vokiečių literatūroje užimantis svarbią vietą audringas romantikas Fr. Šileris (1795–1805). Jis buvo karo gydytojo ir giliai religingos motinos sūnus. Jaunystėje svajojo būti kunigu. Šiai jo svajonei labai pritarė motina. Tačiau gyvenime viskas išėjo kitaip. Jis studijavo mediciną, paskiau susidomėjo filosofija, o po to perėjo į poeziją - kūrybą.

Bendrai Šilerio gyvenimas buvo labai vargingas. Jis buvo silpnos sveikatos ir dažnai sirguliavo. Be to, buvo labai prasiskolinęs, kad jo draugai ir net svetimi žmonės, kurie jį pažinojo tik iš jo raštų, jį šelpdavo. Tik vėliau rašytojas Goethe išrūpino jam profesoriaus vietą Jenos universitete, kad turėtų iš ko pragyventi. Būdamas profesorium, Šileris vedė Lotą Langefeld. Šie vedybiniai metai buvo laimingiausi jo gyvenime. Jo žmona buvo labai gailestingos sielos moteris, rūpestinga ir

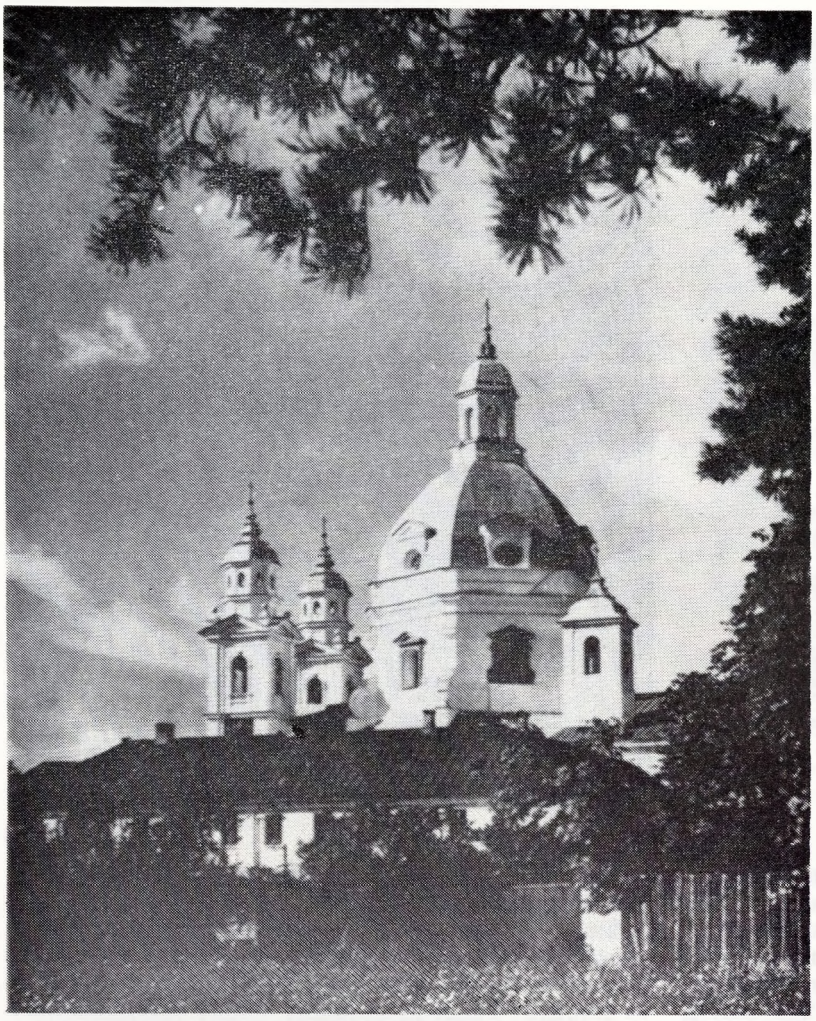

PAŽAISLIO BAŽNYČIOS IR VIENUOLYNO ANSAMBLIUI SUKAKO 300 METŲ. TAI YRA RETO GROŽIO BAROKO ARCHITEKTŪROS MENO KŪRINYS. JO STEIGĖJAS IR STATYTOJAS BUVO KUNIGAIKŠTIS KRISTUPAS ZIGMANTAS PACAS (PRADĖTA STATYTI 1664 M.). DABAR PASTATAI YRA RESTAURUOJAMI IR JUOSE BUS ĮRENGTAS MUZIEJUS.

švelni. Visa tai rašytojas labai vertino ir savo žmoną net vadindavo "Geruoju genijum". Ji tad su gilia meile ir nuoširdumu rūpinosi juo iki pat mirties.

Negali praeiti nepaminėjus ir dviejų jaunų rusų rašytojų, kurių net mirties priežastimi buvo moterys. Tai A. Puškinas ir M. Lermontovas.

A. Puškinas (1799–1837) buvo gimęs Maskvoje. Iš motinos pusės jis turėjo negrų kraujo. Buvo negražus, smulkiai garbiniuotais plaukais ir storom lūpom. Jau penkiolikos metų būdamas, jis buvo garsus poetas. Už įvairius eilėraščius prieš caro valdžią buvo net kelis kartus ištremtas iš tėviškės ir bendrai beveik visą laiką gyveno policijos priežiūroje.

Jis susipažino su šešiolikos metų nepaprasta Maskvos gražuole — Natalija Gončarova, kurią ir vedė. Šios vedybos, kaip sako jo biografai, buvo "Puškino galo pradžia". Jis turėjo išlaikyti šeimą, bet visuomet trūko pinigų. O, žinoma, gražuolės žmonos reikalavimai vis didėjo, nes jos pasisekimas sostinės aukštoje visuomenje buvo nepaprastas. Pagaliau ji pradėjo vesti slaptus romansus su prancūzų baronu D'Anthes, kuris tarnavo Olandijos pasiuntinybėje. Kai žmona jau viešai pradėjo rodytis baliuose su baronu, Puškinas iššaukė jį į dvikovą, kurioje buvo sužeistas ir po dviejų dienų mirė.

Kai A. Puškinas buvo palaidotas, pasirodė gana ilgas eilėraštis, kuriuo buvo apkaltinta rusų sostinės visuomenė, kuri peranksti pražudė rašytoją. Tą eilėraštį parašė M. Lermontovas (1814–1841). Už tą eilėraštį jis buvo ištremtas į Kaukazą. Nors jis gailėjosi per anksti mirusio Puškino, bet su juo pačiu atsitiko dar blogiau. Jis, sulaukęs tik 27 metų, susiginčijo su savo pulko draugu majoru Martynovu dėl merginos ir žuvo dvikovoje taip kaip ir A. Puškinas.

Tačiau daugiausia iš visų rašytojų moteris turėjo reikšmės italų viduramžio garsiausiam poetui — Dantei Alighieri (1265–1321). Dantė buvo gimęs Florencijoje. Jo biografai sako, kad jis, būdamas aštuonerių metų, pamatė tokio pat amžiaus mergaitę, kurios vardas buvo Beatričė. Dantė Beatričę sutiko antrą kartą jau užaugęs jaunuolis. Ji ėjo gatve, baltais drabužiais apsirengusi ir lydima dviejų vyresnio amžiaus moterų. Dantė pamilo Beatričę gilia ir tyra meile ir jos vardą įamžino literatūroje. Kas ta Beatričė iš tikrųjų buvo, tikrų žinių nėra. Yra manoma, kad tai buvusi turtingo florentiečio Simono di Bardi žmona, kuri buvusi labai graži, bet jauna mirė. Nors Dantė Beatričę mylėjo visą savo gyvenimą, bet jis vėliau vedė Geminą Donati ir su ja turėjo net kelis vaikus.

Beatričei mirus, jos garbei Dantė sukūrė veikalą, kurį pavadino "Naujuoju gyvenimu", kuriame jis apdainavo savo gilią meilę jai. O savo didžiausiame kūrinyje — "Dieviškoje komedijoje" jis išaukštino Beatričę taip, kaip nė vienas rašytojas neišaukštino moters literatūroje. Tame kūrinyje jis vaizduoja savo pomirtinę kelionę per pragarą, skaistyklą ir dangų. Danguje jį pasitinka Beatričė, kuri jį veda per visas dangaus sferas tarp šventųjų ir palaimintųjų iki amžinosios ramybės, meilės ir šviesos — paties Dievo.

UOLA

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

Dabar jis jau vadinasi Hansas Litas. Jo viešbutis "Adlerhorst", prisiglaudęs pietinės Vokietijos Alpių papėdėje. Hanso žmona – apvali, nedidukė moteris, vardu Berta. Apie ją nedaug tektų kalbėti, išskyrus tai, kad ji visai netikėtai pasuko šio jauno vyro gyvenimą kita linkme tada, kai griuvo ne tik rūmai ar trobelės, bet ir daugelio žmonių gyvenimo pamatai. Per antrąjį pasaulinį karą, sovietams užėmus Lietuvą, Jonas Litas vedė vokietaitę, kad galėtų repatrijuoti į Vokietiją. Abiem buvo žinoma, kad tos vedybos tereiškė jo išsigelbėjimą iš bolševikų kilpos. Ar jis koks nusikaltėlis? Ne. Jis buvo tik laisvosios Lietuvos valstybės saugumo tarnautojas. O tokio nepaliks jie nei vieno gyvo, ar pusiau gyvo. Jonas tikėjo, kad pavojui praėjus, juodu atsiribos ir kiekvienas nueis savo keliais. Tačiau aplinkybės ir laikas patvarkė kitaip. Kur tik juodu beėjo repatrijantų stovyklose – vis po tuo pačiu stogu. Visur jiems buvo skirtas bendras kampas. Berta ėmė savyje nebetilpti. Taip gražiai sudėto vyro ji dar nebuvo mačiusi. Kiek aukštesnis už vidutinį, tiesus, pilkomis siauromis akimis po tamsiais antakiais. Aštrus, kiek iš paniurų žvilgsnis, truputį ironiška šypsena. Net rimčiausiai kalbėdamas, ar kokią tragišką padėtį spręsdamas, žiūrėk, ir įterpia jis sąmojų. Šiaip užsidaręs ir neįspėsi, ką jis galvoja. Saulės nudegimas stipriai įsigėręs į jo odą. Gal todėl, kad užaugo pajūryje. Priglostyti tamsūs plaukai, su vos įžiūrima banga, šukuojami kiek įkypai. Blogiausia, kad jis lyg ir nepastebėdavo Bertos. Atsimindavo ją lyg kepurę, ar lietsargį, kai reikėdavo pajudėti. Berta šitai jautė ir jai būdavo skaudu, tačiau neparodė to. Maloni ir patarnaujanti kiekviena proga, ji vis labiau įsiteikdavo Hansui, kuris aiškiai nešiojo krūtinėj kažką labai skaudaus ir neatspėjamo. Kai Berta, prisigerindama, norėdavo iškvosti, jis nesileisdavo į kalbas ir beveik visuomet atsakydavo tais pačiais žodžiais: "Visi mes kenčiame tą patį"...

Vieną dieną Hansas buvo paimtas vokiečių kariuomenėn. Artėjo minutė atsisveikinti. Berta kūkčiodama liejo ašaras ant jo peties. Jis švelniai ramino jauną moterį, nieko jai nežadėdamas. Tačiau aiškiai jutо, kad ši smulkutė, niekuo nepasižymėjusi būtybė, išgelbėjo jį gal net iš mirties nagų, ar neįsivaizduojamų kančių. Ir dabar ji vienintelė kenčia išsiskirdama. Hanso tėvai, sesuo ir brolis liko Lietuvoje. Be atsisveikinimo su jais, ten likusiais, jis vėl iškeliauja į naują mirtį. Šmėkštelėjo jo akyse šviesūs plaukai, ašarotos akys, tik ne sesers... Toji, ten likusioji, susiliejo į vieną su Berta aštriai ir skaudžiai... Gal dėl to pirmą kartą jis Bertą pabučiavo, kaip artimą ir savą.

Berta rašė jam nepavargdama, siuntinėjo siuntinukus per visą karo laiką, kol buvo įmanoma. Karui baigiantis, ji jau nebegaudavo jokių žinių apie Hansą. Po ilgų rūpesčių ir ieškojimų, pagaliau sužinota, kad jis pakliuvęs rusams. Berta kartais giliai nugrimzdavo į neviltį, lyg nieko šioje žemėje jau nebebrangintų. Tai vėl švysteldavo mintis, lyg, rodos, jos meilė turėtų išsaugoti ano gyvybę. Kokia nesąmonė, – veikiai susigėsdavo ji. Pasauly tiek žūstančių, kenčiančių ir laukiančių... Ką veiktų mirtis, jei ji atsižvelgtų į keno ašaras ar meilę.

* * *

Ji jau išsikėlė iš repatrijantų stovyklos pas savo senelį, kuris čia gimė, augo ir buvo gerai įsitaisęs "Allgaeuer" Alpių papėdėje. Senelis vienišas ir sunkiai sergantis. O apleistuose jo namuose laukė visa eilė darbų. Ji plušo ištisas dienas, norėdama pamiršti savo nedalią. Su giliu atsidėjimu prižiūrėjo ligonį, net nepagalvodama, kas atsitiks su jo turtu, jei jis vieną dieną pasimirs. Senelį ji tik pora kartų buvo mačiusi maža būdama, kai jis atvyko Lietuvon drauge su senele sūnaus ir jo šeimos aplankyti. Netrukus po to mirė senelė. Keliais metais vėliau nuėjo pas ją ir Bertos tėvas. Senelis tada sirgo ir negalėjo atvykti į sūnaus laidotuves. Marčiai ištekėjus už kito, senelis daugiau nebepasirodė. Berta nemėgo patėvio. Gal dėl to ir su motina ryšiai atšalo. Taip ji ir repatrijavo tikėdamasi senelį susirasti.

Hansui teko ilgiausiai išbūti rusų belaisvėje. Grįžo iš ten su paskutiniais vokiečių kariais. Grįžo kovose netekęs kairiosios rankos trijų pirštų, iškentėjęs visa, ką tik žmogus gali pakelti... Pasiekė Vokietiją apatiškas, trokštąs tik ramybės, poilsio ir duonos. Kur dingti? Lietuviai stovyklose kratėsi juo, kaip repatrijantu ir buvusiu vokiečių kariu. Amerikiečiams nei nepasirodyk. O prie vokiečių irgi sunku pritapti, nors šie ir neatstumia.

Berta, seneliui mirus, paveldėjo "Adlerhorst" viešbutį "Allgaeuer" Alpių papėdėje ir laukė Hanso visa širdimi. Ten jis surado namus ir žmoną, šį kartą jau bažnyčioj sutvirtindamas vedybinius ryšius su ja.

Kai buvęs belaisvis iš skeleto vėl virto žmogumi: pailsėjęs ir pilnai atsigavęs, besėdėdamas savo namų terasoj, nekartą širdimi verkė, nukreipęs akis į kalnus. Tie kalnai, tartum amžinybė, užgriuvo ant vos įžiūrimo jo kelio ir uždengė viską... Kažkur toli, toli paliko gimtinė, savieji, jaunystė ir... meilė. Vis dažniau ir dažniau vaidenosi jo mintyse gelsva dėmė: vėjo ištiesti, šviesutėliai anos aštuoniolikametės mergaitės plaukai tą šiurkštų ir tamsų žiemos vakarą... Sušvilpęs traukinys pasileido pirmyn, o ji liko ten... gelsva dėmė virto mažu taškeliu ir greitai ištirpo tamsoje. "Nelaimės niekas nepasirenka", – mąsto jis, – "ji tave pasiima kietesnėm ar minkštesnėm rankom. Jei ne už mūro sienos pasodina, tai aptveria kalnais. Nukerpa saitus su pulsuojančiu gyvenimu, kaip niekadėjas elektros vielas, pirm negu pradės pragaištingą darbą".

Iš sunkių minčių ji pakėlė Bertos tankūs žingsniai. Ji nešėsi kieman dulkinti mažus grindų patiesalus. Berta buvo laiminga. Ji ruošėsi pasakyti vyrui jog laukianti kūdikio. Ji žino, Hansas svajoja apie sūnų, jis nori pratęsti savo giminės vardą nors ir svetimame krašte.

* * *

Vinco Rokašiaus atostogos niekada nesutampa su vasaros sezonu. Jo, kaip sodininko-daržininko, specialybė atostogauti teleidžia žiemos metu. Todėl dukters aplankyti Vokietijon išsiruošė viena Rokašienė. Jų Melita Heidelberge studijuoja vokiečių kalbą. Pagal laikraščio skelbimą susiradus darbą, mergaitė apsisprendė ir vasarą ten pasilikti.

Jos tėvas gimęs ir augęs Amerikoj. Antrajam pasauliniam karui baigiantis, tarnaudamas Amerikos kariuomenėj, buvo išsiųstas į Vokietiją. Savo būsimą žmoną Dainorą Kasiulytę jis pažino vienoj Niurnbergo ligoninėj, kurioj ji dirbo kaip gailestingoji sesuo. Ligos metu, kliedėdamas amerikietis karys, jai girdint, prašneko lietuviškai. Tie keli, nesąmoningai ištarti žodžiai, ir nulėmė dviejų jaunų žmonių ateitį. Pasveikęs kareivėlis jau nebegalėjo pamiršti švelnios mergaitės iš savo tėvų krašto ir, metams praėjus, ji jau buvo jo žmona. Vokietijoje bebūdami susilaukė ir dukrelės, kurią vos kelių mėnesių išsivežė Amerikon.

Užaugusi Melita panoro aplankyti tą kraštą, kuriame susitiko jos tėvai, ir kur ji pati atėjo į pasaulį. Negana to, išsiprašė Vokietijon net ir studijuoti. Tačiau, metus išbuvus, labai pasiilgo tėvų. Mokslo metams pasibaigus, pirmas dvi savaites ji nutarė atostogauti, išsikvietus mamą, o paskui dirbti visą vasarą.

Savaitę važinėjo Rokašienė su dukterimi po gražiąsias Vokietijos vietas. Abi jautėsi laimingos, tik apgailestavo, kad laikas bėga pergreit. Liko dar kelios dienos. Susėdusios peržiūrinėjo planus. Pakeliui į "Allgaeuer Alpen" dar būtų pora stabtelėjimų. Motina lydės dukrą į darbovietę ir ten pasiliks dar savaitę.

— Tiesa, Melita, mes tiek daug kalbamės apie viską, ir aš vis pamirštu paklausti apie tavo darbovietę. Sakai, kalnų viešbutis.

— Taip. Nedidukas viešbutis "Adlerhorst", kalnų papėdėj, labai gražioj vietoj. Ten, kaip sakiau, būsiu padavėja svetainėje prie stalų. Dėvėsiu kalnų mergaitėms būdingą uniformą. Gerai, kad šio darbo jau Amerikoj pramokau praeitą vasarą. Buvau nuvažiavusi ten, mačiau abu savininku. Ji tai tipinga vokietė: priglostytais, trumpai kirptais plaukais, nevartojanti kosmetikos ir, atrodo, prityrusi savo "biznyje". Bet jis, tai kaip diplomatas koks... gražios išvaizdos, laikysenos. Jei būtų jaunas ir nevedęs, turbūt negrįščiau į Ameriką, — išdykusiai mirktelėjo. — Bet žinai, mama, kas keisčiausia? Savininko pavardė — Litas. Taip juk vadinosi lietuviškas pinigas. Ar ne?

Rokašienė primerkė akis ir, savin susigūžusi, pritilo. Jai atrodė, lyg mergaitė varputį trauktų, kurio šaknis ardo žemės paviršių ir driekiasi nusagstyta baltais spygliais.

— Ar tikrai?... Litas? — pagaliau paklausia.

— Žinoma. Turiu ir laišką su jo parašu ant viešbučio blanko.

— Parodyk man...

Melita rausėsi popieriuose, kol surado blanką, o motina sėdėjo nejudėdama, lyg skaičiuotų minutes prieš kokią baisią lemtį.

— Štai! — duktė perbėgo tekstą pirštais. — Štai, pasirašo: Hans Litas.

— Jei tai tas pats... tai... Jonas, — atsiduso motina.

— Mama, tu jį pažįsti? — duktė pašoko iš džiaugsmo.

— Nežinau. Jei tas pats, tai gerai pažįstu...

— Bet... mamyte, tu nuliūdai. Ar čia kas nemalonaus? Per visą atostogų laiką niekad taip neatrodei kaip dabar.

Motina pasijuto, lyg sugauta, lyg kalta kuo. Nustebęs mergaitės veidas, klausiantis žvilgsnis nebepaleido.

— Nežinau, kaip čia pasakyti, Melita... Esi užaugusi ir gana protinga. Galima su tavim ir apie šį reikalą pasikalbėti. Gal man iš viso ten nevykti...

— Mama, juk ir kambarį tau ten užsakiau. Pagaliau, kokia baisi turi būti priežastis, kad atsisakytum praleisti su manim paskutines savo atostogų dienas!

— Nieko baisaus, dukrele. Tik praeitis... yra kartais prisiminimų... geriau į juos negrįžti.

— Ar galėtum man pasakyti, mama? Pažadu niekam, o niekam nepasakoti, — beveik maldavo duktė.

Motina atsiduso:

— Kadaise mylėjau tą žmogų. Jam grėsė pavojus patekti komunistams. Vienintelė išeitis tebuvo išsigelbėti, vedant žmoną vokietę tik tam, kad galėtų repatrijuoti į Vokietiją, o paskui išsiskirti pagal jų pačių susitarimą. Jis nenorėjo to. Pati prikalbinau... pasitikėjau juo. Man buvo svarbu, kad tik jis išliktų gyvas, vistiek kokia kaina. Turėjau vilties, kaip ir visi tuomet, kad bus karas: vokiečiai rusus nugalės ir, visi repatrijavę lietuviai, kurie liks po karo, grįš namo. Kaip žinai, viskas kitaip klojosi. Atsiradau ir pati Vokietijoj, rusams grįžtant antrą kartą. Būdama čia, apie Joną Litą sužinojau tik tiek, kad jis buvo paimtas į vokiečių kariuomenę ir išsiųstas į frontą. Karui pasibaigus teiravaus vienur kitur, bet jokių pėdsakų neužėjau. Jau buvo praslinkę keli metai nuo mūsų išsiskyrimo. Jo vistiek neužmiršau. Paskui... susipažinau su tavo tėvu. Patiko man jo paprastas, išskirtinai geras būdas — nejučiomis prisirišau, — atsiduso ir nutilo.

— Ir tu vis... vis negalėjai užmiršti ano? — švelniai pasiteiravo mergaitė.

— Pamiršti žmogus tiek, kiek reikia pamiršti, bet vis jauties kažką lyg ir praradęs... Kaip žinai, buvau našlaitė. Vokietijoj atsidūrus neturėjau jokio artimo žmogaus. Nemokėjau ryžtingai ir atkakliai grum-

K. ŠIMONIS MERGELĖ

K. ŠIMONIS

Į ERDVES

tis su gyvenimu... vienatvę jaučiau stipriai ir skaudžiai.

— Gaila man tavęs, mamyt, bet tėtis toks geras, — atsargiai priminė duktė.

— Žinoma, — lyg ir susigriebė motina. — Nebenoriu daugiau ano matyt. Mes jau abu esame nusistovėję... kiekvienas savam gyvenime.

— Tuo labiau nepavojinga ten vykti, — įkalbinėjo Melita. — O aš noriu kuo ilgiau pabūt su tavim.

Motina pamąstė valandėlę. Ji lyg ir pradėjo apsiprasti su šia naujiena.

— Gerai. Pažadėk man, kad šimtu procentų išpildysi ko tavęs prašysiu: tas žmogus turės nežinoti, kad aš ten būsiu.

— Kaip tu tai padarysi? — susirūpino mergaitė.

— Užsidėsiu "kaukę". Štai šiuos saulės akinius. Jie platūs. Mano veidą pridengia ir pakeičia. Be to, per tiek laiko ir pati pasikeičiau. Jei prakalbėtumėm lietuviškai, būtų baigta. Susitarkim, kam nors girdint, tarpusavy tik angliškai kalbėtis. Tegul mano, kad esam tikros amerikonės. Mūsų pavardės gi visai suamerikonintos. Niekas mūsų neįtars.

— Iš tavo kalbos, mama, gali įtarti, kad nesi tikra amerikonė.

— Pasistengsiu kalbėti kuo mažiausiai ir laikytis nuošaliai.

— Vargšė mama... kaip filme, — liūdnai nusišypsojo Melita.

Tą naktį Rokašienė neužmigo. Slinko vaizdai pažadindami vieni kitus, laikas nuo laiko sugeldami ar sukrėsdami. Kad ir ta naktis Vilniuje — galėjo pražudyti juos abu. Pėdas rusų valdžios maišydamas, Jonas, kaip repatrijantas, užsirašė važiuoti iš Kauno, o išvažiavo iš Vilniaus. Kaip vėliau paaiškėjo, enkavedistai laukė jo Kaune prie traukinio, o Vilniaus traukinys jau buvo perbėgęs Vokietijos sieną. Taip sumaišyti anuos galėjo tik jis, buvęs įgudęs seklys. Jei ne ši gudrybė, tai ir vedybos ir repatrijacija būtų nuėję niekais. Taigi... tą paskutinę naktį jis praleido Vilniuje Dainoros kambaryje. Jei būtų susekę!... Šis pavojus buvo paskutinis, bet ne vienintelis. Slapta susitikinėjo su juo tada, kai jis slapstėsi, vedama ilgesio bei rūpesčio, nešdama jam maisto ir žinių. Drąsos, ryžto, pasiaukojimo — visko užteko, nes meilė buvo didelė ir graži. Dabar ji pajuto priekaištų lyg ir pati sau, tartum permažai jo būtų ieškojusi po karo. Atrodė beviltiška — tiek žuvusių... O jis, ar ieškojo gyvas likęs? — nemaloniai dilgtelėjo. Ir vėl mintimis grįžta prie ano lemtingo vakaro. Tada negalėjo atsiplėšti vienas nuo kito... Rodos, tik mirtis tepajėgtų išskirti. Bet... išskyrė ne mirtis...

* * *

Kalnu lipa į viršų jaunos eglės, pušys ir lapuočiai. Prie jo prisišliejęs "Adlerhorst". Gelsvai dažytas, su daugybe balkonų, mažų verandėlių ir viena plačia terasa namo šone. Žaluma, žydintys krūmai supa jį. Gėlių prisodinta kur tik yra kokia spragelė. Žydėte žydi balkonai ir masyvios akmeninės vazos. Vainikais išsirangiusios margos lysvės supa visą jaukų pastatą.

Prieš žengiant į šiuos namus, Rokašienė nusiėmė nuo kaklo gintaro papuošalą ir įsidėjo į rankinuką.

— Ši brangenybė tuojau mane išduotų, — pakuždėjo dukteriai.

Jas maloniai pasitiko pati šeimininkė. Sutvarkius formalumus, šūktelėjo savo jaunesnį sūnų Albertą. Vikriai nusilenkdamas, prisistatė penkiolikos metų, ar kiek vyresnis berniukas, ir nunešė jų lagaminus į poniai Rock skirtą kambarį. Jis taipgi mandagiai priminė, kad Melitai kambarys esąs personalo patalpose, mažam namely, kieme.

Besitvarkydama daiktus, ponia Rock išėmė iš rankinuko gintaro papuošalą ir nustūmė jį į komodės stalčiaus gilumą. Apsitvarkiusios, išsigražinusios susėdo valandėlei balkone. Saulė buvo kątik nusileidus. Slėnis vis giliau skendo į tirštą rūką, kol išsitiesė po kojomis, lyg koks didelis, baltas ežeras. Tyla. Kur-nekur suklinka paukštis, lėktuvas praskrenda, ar šuo suloja. Viešbučio svetainėj tyliai groja vokišką šlagerį.

Tą vakarą savininkas nepasirodė. Keistas jausmas apėmė ją. Sulaikydama kvapa, ji klausėsi žingsnių, lyg ir tikėdamasi juos atpažinti. Tai vėl staiga abejonės užgriūdavo: gal jo čia visai nėra, tik jo vardas? Bet...

laiškas pasirašytas Jono ranka. "Ar ištversiu, ar suvaidinsiu išdidžią, mažakalbę, užsispyrusią? Netinku nei vienai šių rolių ir... niekad nevaidinau. Tačiau turiu prisiverst sulėtinti judesius ir kalbą, kas bus griežtai priešinga mano jaunystės judrumui".

Pusryčių metu šeimininkė pristatė savo vyrą Hansą. Amerikonišku papročiu, viešnia pasveikino tik galvos linktelėjimu. Tačiau anam užkalbinus angliškai, ji nepasijuto, kaip ėmė maišytis: tai angliškai, tai vokiškai.

Šeimininkas maloniai nustebo:

— Ponia ir vokiškai kalbate?

— Nedaug. Mokyklose šiek tiek pramokau, — aiškinosi sumišus, net balsas užsikirto. Norėdama tai nuslėpti, dirbtinai sukosėjo.

— Gal poniai vėsu? Uždarysime langą.

— Ačiū. Nereikės. Laikas priprasti prie naujo klimato, — pasiteisino nusigręždama į stalą. "Tas pat... nedaug tepasikeitęs. Pražilęs truputį. Šiauri ūseliai, tada jų nebuvo. Eisena ta pati... tiesus kaip anuomet. Dieve, jam trūksta kairiosios pirštų!" — krūptelia.

Jis priėjo prie telefono. Kaire ėmė ragelį, dešine rinko skaitlines. Kairioji tebeturi du pirštus: nykštį ir rodomąjį. "Karas buvo jam gailestingas", — mąstė ji, — "kairės ir dar paskutinieji. Ar aš ištversiu, ar ištversiu neprašnekus... neištarus: Jonai!"

Ji skubiai išgėrė kavos. Valgyti nesisekė. Vėliau teisinosi šeimininkei, jog ji visada rytais nedaug tevalganti. "Ar galima čia valgyti, ar galima miegoti, kai užgriūva tave praeitis... kai pamatai iš numirusių kėlusį... dėl kurio gyvenai. Būdama viena tetu-rėjau jį, taip mylimą, artimą. Kažkas trūko nuo pat širdies... nesugrąžinamai..."

Baigus gerti kavą, ji pasišalino. Ėmus lynoti nebuvo kur eiti, tad iš savo kambario ir nepasirodė. Išsiverkė ir vėl pasislėpė po akiniais visai dienai. Pietų metu iš tolo pamatė praeinant jį; matė nuolatinėj savo vietoj prieš vestibulio duris, už apvalios užtvaros vartant laikraščius, tvarkant sąskaitas prie rašomojo stalo, juokaujant su svečiais, besirenkančiais į svetainę. Visa tai atrodė nerealu. Lyg sunkaus sapno atplaišą laikė prispaudusi ją aštriai ir dilginančiai. Dvi senyvos ponios, sėdinčios prie to paties stalo, mėgino kalbinti ją, bet ponia Rock tik mandagiai ir trumpai teatsakydavo, aiškiai nemėgindama leistis į pokalbius. Temstant su dukra išėjo pasivaikščioti. Melita pasakojo savo įspūdžius:

— Atrodo, čia man patiks. Šeimininkas labai malonus, dirbančios mergaitės taipgi. Ponia nesileidžia į kalbas. O jis tai pašnekina mane kiekviena proga. Mama, sakyk, ar mudvi tikrai panašios?

— Pradėjus dvidešimtuosius savo amžiaus metus, buvau visai kaip tu...

— Taigi man dabar tiek pat metų.

— Todėl ir sakau: dvidešimtuosius... Tik nežinau, iš kur tokias akis sugriebei. Taip jau mėlynos, net su violetiniu antspalviu. Manosios daug šviesesnės.

— Mano akis ne vienas pagiria. Ir plaukų natūralų geltonumą. — džiaugėsi mergaitė. — Žinai, protarpiais ponas Litas lyg ir truputį susirūpinęs žvilgteri į mane. Šiandien teko daugiau kalbėtis su juo, nes ponios nebuvo po pietų.

— Apie ką jūs kalbėjot?

— Apie reikalus, kurie liečia mano darbus, bet ir apie mokslą. Klausė, ar nemanau pasilikti Vokietijoj. Jis paklausė, ką aš dar labiausiai norėčiau pamatyti. "Lietuvą!" — buvau beišsižiojanti ir, žinoma, lietuviškai, bet laiku susigriebiau ir pasakiau, kad norėčiau perlipti šituos kalnus ir pažiūrėti, kas už jų yra. Tada jis nusijuokė.

Pirmas jaunutės amerikietės pasirodymas Hansą Litą jau perpylė nerimu, lyg vandeniu, kuris nėra šaltas, tačiau truputį geliantis. Ji buvo taip panaši į aną, Lietuvoje likusią, jog nežiūrint kvalifikacijų, ją vistiek priimtų į darbą, neturėdamas valios atsakyti. "Už kalnų ir vandenų, žiūrėk, tave atrandu", — mąstė jis. "Ir ateina persekioti pasikartojančiu pavidalu, lyg ne viską būtum iškentėjęs... Ateina, lyg priekaištas sulaužytų pažadų. Žiūrėk, tau dreskia užgijusią žaizdą išpaikintos katės nagų aštrumu. Ji kalba, lyg girdėtu balsu, kartoja, lyg matytus judesius, ir šypsosi gyvos numirėlės šypsniu".

Hansas, nors ir buvo patyręs žmogaus kelių susiraizgymuos, tačiau šį kartą nepajėgė pažvelgti taip toli, kad priartėtų realybė. Jis tegalėjo žiūrėti į mergaitę, kaip į pavėlavusią anos kopiją, kada visos įstatymų knygos jau užverstos...

Vakaruose tirpo pilkai violetinės ir rausvos debesų atbrailos. Apačioje jų baltavo sniego viršūnės. Kalnai kvepėjo pušų drėgme. Gelsvas, žvyruotas takas, besiraitydamas per žalumas, išvedė jas į aikštę, kuri natūraliu pusračiu baigėsi virš atsikišusios uolos. Uola aptverta geležine tvorele tiek toli, kiek grėsė pavojus žmogui nukristi. Apačioje, pasišokinėdamas per akmenis, bėgo siauras upeliukas. Jos abi įsiklausė į vandens ir akmenėlių skambesį.

— Ka jauti, mama, ką mąstai? — švelniai pasiteiravo duktė.

Motina negreitai teatsakė, lėtai dėstydama žodžius:

— Manau, kad esu uola, visai kaip mano pavardė — Rock, ir dar... tylinti.

— Ar negeriau būtų išsikalbėti. Juk dėl to niekas nepasikeis. Išvažiuosi iš čia už kelių dienų, ir viskas liks kaip buvę. Sunku juk visą laiką būti įtemptai, kontroliuoti savo balsą, eiseną, — samprotavo duktė.

— Kas žino, ar nebūtų blogiau, jei pasirodyčiau kas esu. Gal jo žmona imtų įtarinėti kokiu nesamu sąmokslu, gal net pradėtų tavęs neapkęsti. Ar gali žinoti žmonių būdą, jų jausmus?

Tačiau motina ne visa pasakė, ką ji galvojo. Nutylėjo, kad tada ji gal pratęstų kelionės vizą, gal atsirastų su juo kokiame nuošaliame kalnų take. Gal susitiktų su juo slaptai ne kartą, gal... atsisveikintų, kaip anuomet, Lietuvoje. Dar ir dėl to ji norėjo pasilikti tylinčia uola. Juk nėra prasmės prikelti kentėjimus.

Sunku išbūti vienai, atsiriboti nuo žmonių, kurie susirinko nieko neveikti. Bendravimas su jais netiesioginiai gali įduoti anam į rankas siūlo galą. Perdaug nuošalus laikymasis irgi atkreipia kitų dėmesį. O akiniai, kurių ji nenusiima net sutemus?... Jei akys mislė, tai lūpos, nosis ir dantys pasigrožėtini. Taisyklingom kūno linijom, tamsiai rudai su vario atspalviu dažytais plaukais, elegantiška, dailiom kojom — traukia akį ne vienam. Labiausiai pačiam savininkui — net gi įtaria ją esant nepatyrusiu sekliu, arba nuotykių ieškančia rafinuota moterim.

Viena saulėtą popietę ponia Dainora sėdėjo terasoj šalia svetainės lūkuriuodama dukters, kol ji baigs darbą ir turės pora laisvų valandų. Daugumas svečių — išsivaikščioję ar nuėję prigulti. Šeimininkas grįžo iš lauko užsikabinęs ant kaklo žiūronus. Juos

A. ŽMUIDZINAVIČIUS

PANEMUNĖJE

buvo paskolinęs kažkuriam iš vasarotojų. Pamatęs bežiūrinčią į kalnus ponią Rock, priėjo ir ją užkalbino.

— Gal, ponia, norėtumėte pažvelgti į kalnus pro šiuos stiklus? Užtikrinu, jūs pamatysit visai kitokį vaizdą. Mūsų svečiai neišvažiuoja iš čia, nepritraukę kalnų arčiau savęs.

— Gal iš tikrųjų... pamėginti, — lėtai pasisuko į jį. — Gal pamatysiu žydint edelveisą? — liūdnai nusišypsojo.

— Taip tobula nėra ši priemonė, labai gaila, — nusijuokia jis. — O ar negeriaus būtų nusiėmus akinius? — pasiūlo.

— Akinius? Ne... negaliu. Tada jis ima aiškinti, kaip tinkamiau būtų prisiderinti prie žiūrono, pats prilaikydamas juos ties jos kakta.

Ar ji matė kalnus? Ji matė akies kampu tik išplėštų pirštų duobes ir norėjo alpti. Šio žmogaus artumas kėlė nerimą ir žlugdė ją. Iš vienos pusės jis artimas, kaip jos gyvenimo dalis, iš antros — lyg toji dalis perkelta kitur, tematoma pro sunkią užtvarą. Kai ji laikė savo rankomis žiūronus, negalėjo nuslėpti jose virpulio. Ar jis tai pastebėjo — sunku pasakyti. Jis stovėjo greta tylus ir laukiantis, ką ji pasakys, tarsi lengvai atspėdamas, kad pakartos tą patį, kaip daugumas: "kokie puikūs kalnai", arba "kokios nuostabios viršūnės". Tačiau ji nepasakė nieko. Tik ilgai, ilgai, pažiūrėjo į jį pro savo paslaptingus akinius ir trumpai padėkojo. Paimdamas žiūronus iš jos rankų, jis sumišo ir, po trumpos mįslingos tylos, prašneko pirmas:

— Jei, ponia, turite kokių pageidavimų, mielai išklausysiu. Mūsų vyresnysis sūnus Hans prityręs vadovas. Svečiai mielai naudojasi jo paslauga. Grupiniai pasivaikščiojimai, ar slidėmis pasivažinėjimai čia labai praktikuojami. Hans kaip tik grįžo prieš valandą. Štai jis — ten kabinasi su kitais dviem, — padėstė kažkaip dirbtinai, atitrauktai, lyg staiga būtų išdžiūvusi burna nuo jo paties žodžių.

Ji apmetė akimis gražiai nuaugusį jauną vyrą, bedegantį cigaretę. Ar neatrodo jis tėvo pasikartojimas? Taip. Išskiriant keleta smulkmenų, jis būtų tarsi anu laikų Jonas. Žiebtuvėlis užsikirto — nebeužsidega. Priešais jį stovintis kitas jaunuolis kažką pusbalsiu pasakė. Jaunasis Hansas nusikvatojo. Staiga lyg būtų kas permetęs ją ant kito kranto. Ant kranto, kuris turėtų reikšti ne tik vietą, bet ir laiką. Tokį juoką ji girdėdavo prieš dvidešimt kelius metus. Atrodė dabar, lyg kas laužytų gabalais visą jos gyvenimą ir mestų atgalia ranka jai po kojų. Ji liko be žodžių, žvilgčiodama tai į vieną, tai į kitą. Tėvas, susiėmęs rankas virš alkūnių, patenkintas šypsojosi žiūrėdamas taipgi į juos.

— Puikūs jaunuoliai, — maloniai pasakė ponia Rock, susivaldydama nuo keisto, ją pagavusio, įspūdžio. — Jaunesnysis mus pasitiko pirmąją dieną, kai atvykom. Jūsų sūnūs visai nepanašūs vienas į kitą.

— Kaip ir aš su savo žmona, — nusišypsojo.

Ji greit susigaudė, kad neverta toliau gilintis į jo šeimą, ir pakeitė temą:

— Jūs neblogai kalbat angliškai.

— Tokiame užsiėmime vienos kalbos negana. Reikėjo pramokti. Turistų yra nemažai iš įvairių kraštų ir žiemą, ir vasarą.

Į tą laiką atskubėjo dukra. Šeimininkas linktelėjęs pasišalino.

Šešios tylos dienos pasibaigė. Septintąją ponia Rock dėliojosi daiktus grįžti. Tai buvo pati liūdniausia jos atostogų diena: atsisveikinti su dukterimi ir su juo. Kiek ją rišo prie šios vietos duktė, tiek bloškė atgal ir kartu traukė ši aplinka. Traukė su nepatirtu lig šiol aštrumu, tartum lipimas į pavojingus kalnus ieškoti edelveiso, apie kurį čia dažnai vasarotojų kalbama. Ji jautėsi, lyg vėjo atneštas pienės pūkas, priplotas prie šių sienų. Sustos čia nauji žmonės. O ji vis grims į didėjantį jų skaičių ir liks užmiršta. Daug kas dėvi saulės akinius. Ji gal bus išskirta tik tuo, kad jų niekad nenusiimdavo. Visa gyvenimo drama... taip lengvai tilpus uždaruose savaitės rėmuose.

Radusi minutėlę laiko, užbėgo Melita į motinos kambarį. Lagaminai kelionei jau buvo beveik paruošti. Tai turėjo reikšti, kad jiedvi pasimatys greičiausiai tik po metų, kai baigsis studijos. Prieš atsisveikindama ponia Dainora rūpestingai įspėjo dukterį:

— Žiūrėk, vaikeli, kad tau čia galvą kas nesusuktų. Mūsų vieta Amerikoj. "Adlerhost'e" esame pirmą ir paskutinį kartą...

Duktė šypsojos ta gera, protinga švypsena, kuri sakyte sako, jog ir ji pati apie šį reikalą neblogiau nusimananti be jokių užuominų.

J. E. KANADOS MINISTERIS PIRMININKAS PIERRE ILLIOTT TRUDEAU

Kanados lietuviai, London, Ont., M. Daniliūnaitė, J. Paulionis ir L. Butkus, įteikia premjerui rožių puokštę ir knygą "Lithuanian in Canada".

Nuotr. Eric Singer

— Neįsimylėsiu į jaunąjį Hansą, ne... Jis vaikščioja, kaip princas koks, net nepažvelgdamas į dirbančias mergaites. Jokio lankstesnio žodelio iš jo neišgirsi. Mat, jis pas tėvus jau beveik tik svečias. Neseniai grįžo iš "laimės pilies", savo Rosemundę aplankęs. Šiam sezonui pasibaigus, bus jų vestuvės — pasakojo vietinės mergaitės, kurios čia dirba. Be to, tas Hansas dar tik graži žaliava... Man patinka tik tokie, kurie žino ne tik savo vertę, bet moka gerbti kitus ir elgtis su visais maloniai. Šio meno jaunasis turėtų dar gerai pasimokyti iš savo tėvo. Antra, atvažiavau čia siekti mokslo ir arčiau pažinti šį kraštą. Nesirūpink, mamyt, — prišokusi pabučiavo motiną. — Gerai, kad pagaliau baigėsi tavo sunki rolė šioj vietoj. Ir taip gaila, kad jau reikia išvažiuoti.

Galutinai susitvarkiusi, viešnia dairėsi šeimininkų atsisveikinti. Ponia su vyresniuoju sūnumi buvo išvykusi apsipirkti, jaunesnysis stovėjo lauke prie durų su jos lagaminais. Vestibulyje buvo tik pats savininkas. Žemu balsu, lėtai, negarsiai ji dėkojo už svetingumą, žadėdama ilgai nepamiršti. Ji, tarsi mįslė, stovėjo prieš ji šalta, santūri, melsvai pilkam kelionės drabužy. Jos galvą dengė balta, įmatriai išlenktu kraštu, biretė; baltas lietpaltis buvo užmestas ant rankos. Ponas Litas, su slepiamai tiriamu žvilgsniu ją stebėdamas, stengėsi atsisveikinimą pratęsti. Po kelių nereikšmingų sakinių, ji staiga sunerimo: pasisuko šonu, pažvelgė į duris.

— Ponia susirūpinote? Taksi pribus laiku. Dar turime šešias minutes, — žvilgterėjo į laikrodį.

— Ne, ne... pagalvojau apie dukterį, — pasiteisino.

— Darysime viską, kad ji čia jaustųsi gerai.

— Esu jums labai dėkinga, — paspaudė ranką Hansui Litui. Šis atidarė stalčių.

— O, būčiau pamiršęs. Štai maža dovanėlė viešniai iš toli, — padavė jai edelveisą po apvaliu stiklu. — Tai tikras, natūralus, — dar paaiškino.

— Edelveiss, — ištarė nuostabiai švelniai, ir žiūri valandėlę laikydama jį ant delno. — Iš tikro, labai didelė dovana ir... nepamirštama.

— Tik retais atvejais mes apdovanojame šiuo būdu savo svečius.

— Ačiū už privilegiją.

— Ačiū už atsilankymą.

Ji lėtai movėsi baltas pirštines, dar kartą žvilgterėjus į jį, pasisuko durų link. Prie viešbučio privažiavo taksi.

* * *

Viešnios lėktuvas jau buvo bekyląs, kai "Adlerhorst" viešbučio moteris, tvarkanti kambarius, atnešė šeimininkui amerikietės užmirštą kaklo papuošalą: gintaro širdį su grandinėle. Jis paėmė ją, pavartė. Kitoje pusėje — adata vos žymiai išdegintos raidės: D. ir J. Išdegintos jo paties ranka tą laimingiausią jų gyvenimo vasarą, Lietuvos pajūryje.

ŠEIMOS HARMONINGUMAS

PRANYS ALŠĖNAS

Kasmet švenčiamos Motinos ir Tėvo dienos ateina ir praeina, bet šeimos ryšiai ir šeimų tarpusavio reikalai visuomet pasilieka tokie patys, pasakytume, nuo neatmenamų laikų iki šių dienų. Vyras žmonai, žmona vyrui arba tėvams vaikai ar vaikams tėvai esti ir pasilieka neišdildomi atmintyje, net kraštutinėse gyvenimo situacijose ir net po mirties.

Šiais sumodernėjusiais (arba "atominiais") laikais, kai šeimų šventumo ir nesuardomumo aureolė apibluko, ir kai ryžtamasi atsiskirti vienas nuo kito, rimtosios pusės partneris kaip sielojosi taip ir tebesisieloja (antrosios (atsiskyrusios) pusės nemoralia laikysena, jos ar jo vardo pažeminimu ir t.t.

Šeima nors fiziniai ir sugriūva, bet dvasiniai dažnai tebėra kartu.

Čia žvilgterėkim į kūrybines mintis, kurios šiemet buvo atspausdintos katalikiškam laikraštyje "Our Sunday Visitor", švenčiant šiemetines šeimos švenčių dienas.

Štai, palyginti, gana jautrus ir jaudinantis tėvo atviras laiškas sūnui, jį iš šeimos išlydėjus į savarankišką gyvenimą:

Brangus mano Sūnau,

Ach, kaip tyku namuose nuo to laiko, kai Tu išėjai. Metų metais kai Tu augai, mama ir aš laukėme namuose tylos ir ramybės.

Dabar jau pas mus ramu. Bet, o Viešpatie, kaip mes pasiilgom to triukšmo to jauno vyro skardaus ir ryškaus balso, tarytum gražiausios muzikos pasaulyje...

Mama ir aš mylime Tave, Sūnau, begaliniai. Žinoma, Tau gal sunku tai dar suprasti, kol Tu pats neaugini šeimos, bet tikėk mums — mes pasiilgstame Tavęs, pasiilgstame buvusio triukšmo ir netvarkos...

Tavo Tėvas.

O čia — sūnaus laiškas Tėvui, jau peržengusiam amžinatvės slenkstį:

Brangus mano Tėveli,

Jau prabėgo apie dveji metai laiko, kai Tu pasitraukei nuo mūsų. Šią Tėvo dieną, lygiai kaip ir pernai tuo pačiu metu, aš žiūrinėjau krautuvėj sveikinimo korteles ir mano akys sustodavo prie kortelės, su kreipimusi: "Dear Daddy". Ach, kad aš galėčiau ją pasiųsti Tau! Dabar, rodos, jau pajėgčiau išsakyti, kaip aš mylėjau ir kaip tebemyliu Tave, brangus mano Tėveli. Ir kodėl aš to nepasakiau Tau, kol Tu buvai mūsų tarpe? Kodėl, o kodėl?...

Daugelį metų aš neprisiruošiau Tau to pasakyti, nes perdaug buvau užsiėmęs kitais reikalais. Per tuos savo reikalus, dažnai labai nereikšmingus, aš užmiršdavau ir Tavo gimtadienį, užmiršdavau ir Tavo dienos šventę...

Tu, Tėveli, saugojai kiekvieną mano sveikinimo kortelę, netgi ir tą, (iš mažystės dienų), paišeliu prikeverzotą, žinodamas, kad tai yra mano, Tavo sūnaus, sveikinimo kortelė. Tai buvo Tavo didelis nuoširdumas savo sūnaus atžvilgiu. Ir kodėl aš negalėjau tuo pačiu atsimokėti?...

Kai aš užaugau ir išskridau iš lizdo, kaip tas paukštis, ir tada aš paskambindavau Tau arba aplankydavau tik, kai man ko nors reikėdavo gauti iš Tavęs.

Kai Tu Tėveli, atvykdavai manęs aplankyti, aš taip pat vis neturėdavau (arba permažai turėdavau) laiko su Tavim pasikalbėti, parodyti savo meilę Tau, kurios mano širdyje, be abejonės, buvo nemaža, tik, deja, nemokėdavau aš jos Tau išsakyti...

Tėveli, aš norėčiau, kad Tu girdėtum nors šį (perdaug pavėluotą) mano kreipimąsi į Tave. Dabar, tikrai jau turėčiau laiko (ir daug!) su Tavim pasikalbėti, išreikšti savo meilę, deja, dabar Tu nebeturi laiko manęs išklausyti.

Tavo sūnus.

Mano tėtis yra didis...

Kada vienas skautininkas paskleidė anketą tarp vilkiukų su klausimu, kodėl jie galvoją, jog jų tėtis yra didis, vienas iš tų mažų skautukų šitaip tą reikalą išaiškino raštu (nors su nemaža rašybos klaidų).

"Mano tėtis yra didis todėl kad jis niekad neturi blogos nuotaikos. Jis niekad lengvai neužpyksta, bet jeigu jau kada užpyksta — jis turi gerą priežastį — tai mane...

"Mano tėtis yra didis, kad jis leidžia jam padėti nuplauti pievutėj žolę net tada, kai aš nenorėčiau to daryti..."

Spalvų įtaka vaikų nuotaikai

Žinomas gydytojas prof. Landone, norėdamas ištirti spalvų įtaką žmonių nuotaikai, savo tyrimus darė su vaikais, kuriuos laikė įvairiomis spalvomis dažytuose kambariuose ar padengtuose įvairių spalvų tapetais. Jo tyrimų daviniai šitokie: Raudonajame kambaryje vaikams gerėjo apetitas, širdis veikė geriau, greičiau, o mokomojo darbo rezultatai dvigubai pagerėja.

Geltonajame kambary vaikai mokėsi 50% geriau, o išdykę, irzlūs, užsispyrėliai bandymo metu laikėsi visai pavyzdingai.

Kambary su juodais tapetais ir juodomis užuolaidomis vaikai darėsi irzlūs, nenoromis dirbo ir mokėsi, o blogiausia tai, kad po kelių savaičių imdavo skųstis galvos, dantų ir pilvo skausmais.

Dangiškai mėlynai dažytame kambaryje vaikai laikėsi rimtai ir ramiai, bet imdavo tingėti ne tik mokytis, bet ir žaisti.

Geriausiai vaikai jautėsi žaliai dažytame kambaryje, rodydavo daug energijos darbui ir mokymuisi. Buvo labai judrūs, šypsojosi, guvūs, linksmi ir buvo neirzlūs, nepikti.

Prof. Landone teigimu, per kelias savaites krito į akis žaliame kambaryje vaikų pažymių pagerėjimas ir jų svorio padidėjimas. Tų vaikų motinos neturėjo vargo su vaikų mažvalgiškumu.

Reziumuojant visus Landone tyrimų davinius už ir prieš, turime sutikti, kad ilgesnis vaikų buvimas raudonajame kambaryje blogai veikia jų širdies veikimą ir nervų sistemą, tad raudonai ir dangiškai mėlynai dažytuose kambariuose vaikų laikymas yra vengtinas, bet labiausiai vengtinas juodas kambarys. Geriausios spalvos — geltona ir žalia.

J. Gs.

PUTNAMO STOVYKLOJE

Nuotr. G. NAUJOKAIČIO

Adelaidės moterų komitetas suruošęs australų visuomenei lietuviškų valgių parodą ir jų ragavimą. Nuotraukoje prie kūčių stalo iš kairės: T. Gasiūnienė, N. Arminienė, E. Dainienė (pirm.), E. Reisonienė ir A. Stepanienė

ADELAIDĖ (AUSTRALIJA)

Š. m. birželio 6 d. Baltų Savaitės proga Adelaidės lietuvės moterys surengė mūsų tradicinių valgių parodą ir jų ragavimą Lietuvių Namuose. Buvo išstatyti du skirtingi stalai: tradicinis Kūčių stalas su Kalėdų eglute, kurį paruošė L. Katalikių Moterų Dr-ja ir populiariausių kepinių (tortų) stalas — paruošė A.L.B. Moterų Sekcija. Australų visuomenės susidomėjimas mūsų valgiais buvo didelis. Svečiai tik kviestiniai, turį ryšių su platesne visuomene (dalyvavo apie 300). Lietuviškus valgius ragavo, jais domėjosi įvairūs aukšti asmenys: parlamentarai, profesoriai, burmistrai, svetimų valstybių konsulai, spaudos atstovai ir šiaip įtakingi žmonės. Atidaromąją kalbą pasakė Pietų Australijos Ministerio pirmininko žmona ponia R. S. Hall, o iš lietuvių pusės p. E. Dainienė. Tautiniais rūbais pasipuošusios ponios aiškino svečiams apie mūsų papročius, apie valgius ir kiekvienam buvo pasiūlyta paragauti. Ypač didelio susidomėjimo susilaukė Kalėdų eglutė, papuošta šiaudiniais ornamentais ir riešutais. Visus ornamentus padarė ir eglutę papuošė p. B. Budrienė.

Toje pačioje salėje savo tradicinius stalus turėjo estės (gimimo dienos stalą) ir latvės (Velykų stalą)

Labai malonu buvo girdėti atsiliepimus, kad lietuvių stalai buvo įdomiausi ir patraukliausi. Valgių parodą ir jų ragavimo vakarą suorganizavo ir vadovavo sudarytas komitetas: pirm. E. Dainienė, N. Arminienė, T. Gasiūnienė, (L.K.M. Dr-jos pirm.), E. Reisonienė (A.L.B. Moterų Sekcijos pirm.), J. Rakauskienė ir A. Steponienė. Toks parengimas Adelaidėje buvo pirmą kartą ir jis nepaliko be atgarsių australų visuomenėje. Reikia pasidžiaugti, kad mūsų moterys suprato reikalo svarbumą ir vienokiu ar kitokiu būdu visos prisidėjo. Baltų savaitėje dar vyko ir kiti įvairūs parengimai - parodos, koncertai. Susikaupimo diena ir kt. Visi parengimai įrodė, kad mes, nors 20 metų išgyvenę svetimame krašte, bet dar nesame išsisėmę — pilni lietuviško savitumo, kurį perduodame jaunajai kartai.

A. Stepanienė

Mok. Adelė Abromaitienė iš Toronto, yra specialistė vaikų dailiųjų rankdarbių. Jos mokymo programoje yra įvairūs meniški darbai padaryti iš džiovintų lapų, gėlių, šaknelių ir t.t. Įvairius pavyzdžius ji yra demonstravusi mokyklose, mokytojų suvažiavimuose ir parodose.

Jūratė Jasaitytė, baigusi Lituanistinį institutą, dirba Putnamo seserų vedamoje stovykloje. Ji dėsto lietuvių literatūrą ir redaguoja stovyklos laikraštėlį.

Giedrė Rinkūnaitė Toronto universitete baigė humanitarinius mokslus bakalaurės laipsniu ir įsigijo gimnazijos mokytojos cenzą. Ji yra Kanados Krašto Valdybos ir Tarybos narė. Giedrė eilę metų yra buvusi uoli skautė, dabar turi paskautininkės laipsnį. Šių metų rugpiūčio mėnesį ištekėjo už Rimanto Paulionio.

Dipl. agronomė E. Gimbutienė, gyv. Los Angeles, aktyviai reiškiasi lietuviškos spaudos veikloje. Ji nuolatiniai bendradarbiauja ir mūsų žurnale parašydama naudingų straipsnių iš savo specialybės ir taip pat įdomių prisiminimų iš ankstyvesnių laikų.

Poetės Vitalijos Bogutaitės naujas eilėraščių rinkinys yra paruoštas spaudai. 1960 metais buvo išleista jos pirmoji poezijos knyga "Veidrodis jūros dugne", kuri skaitytojų buvo palankiai sutikta. Taip pat poetė parengė libretą Dariaus Lapinsko operai "Lokys", kuri buvo pastatyta jaunimo kongreso metu.

Balzeko L. K. muziejuje demonstruoja tautinius rūbus: iš k. **p. V. Kučėnienė, D. Tamošauskaitė ir J. Jasaitytė,**

Mok. M. Peteraitienė atšventė savo pedagoginio darbo jubiliejų. Ji yra mokytojavusi Lietuvoje ir Vokietijoje. Savo profesinį darbą tęsia ir Amerikoje. Šiuo metu dirba Marquette Parko mokykloje ir yra vedėja Roselando lituanistinėse mokyklose.

Sesuo Rosanna yra meno mokytoja Aukšt. Marijos mokykloje Čikagoje. Jos vadovaujamos mokinės buvo suruošusios savo darbų parodą.

Dail. M. Stankūnienė ir **E. Mackevičienė** parodos metu Čikagoje.

Dail. Zita Sodaitienė (dešinėje) ir **p. Kučiūnienė** priėmimo metu Balzeko L. Kult. muziejuje Čikagoje, kur vyko dailininkės kūrybos paroda.

AMERIKIETĖ MOTERIS

JADVYGA DUNČIENĖ

Dažnai amerikiečių spaudoje rašoma, ir pokalbiuose girdima, kad Ameriką valdo moterys. Jų rankose esą didžioji šio krašto turtų dalis. Sakoma kad amerikietės esančios visagalia namų viešpačiai. Vyrams tenką pasitenkinti dirbtinu "boso" vardu. Prie viso to dar pridedama, kad amerikietė moteris esanti šalta, abejinga, apsiskaičiavusi ir reikalaujanti patogių šeimyninio gyvenimo sąlygų.

Amerikietė moteris pirmoji pradėjo kovą už moterų teisių sulyginimą. Kovos eigoje ji buvo priversta įrodyti kad gali atlikti visus darbus ir užimti profesijas kurios buvo laikomos vien vyrų karalystėmis. Bekovojant dėl tų lygybių buvo nueita iki kraštutinumų. Kovojanti amerikietė, nenorėdama nusileisti vyrams pradėjo pamėgdžioti jų apsirengimą ir savintis jų manieras. Sijonus dalinai pakeitė "slacks", gerokai pamėgo cigaretes, neatsisakė ir nuo stipresnių gėrimų. Kitaip sakant amerikietė bekovodama už savo teises pradėjo vyriškėti.

Atrodo, kad nesusipratimas šiuo atveju įvyko dėlto, kad siekiant lygybės buvo remtasi biologiniu, o ne dvasiniu principu. Juk ne tai yra svarbu ar esi vyras ar moteris, svarbu, kad esi gimęs žmogumi ir dėl to turi neginčijamą teisę naudotis visomis žmogiškomis privilegijomis ir dirbti patinkamoje profesijoje.

Amerikietė moteris išsikovojusi lygias teises ir užėmusi kartu su vyrais įvairias profesijas sumažino dėmesį savajai šeimai ir tuo apsunkino amerikiečio vyro padėtį. Jis pradėjo pasigesti moteryje švelnumo, meilės ir užuojautos, kitaip sakant, vyras pasigedo joje tikrojo moteriškumo.

Moterį prigimtis apdovanojo didžiausia pasaulyje vertybe — meile. Moters pagrindinis uždavinys yra perduoti tą meilę savo vaikams ir vyrui, kad jie jos sustiprinti kurtų prasmingesnį, aukštesnėmis vertybėmis pagrįstą gyvenimą. Būti gera žmona, gera namų apyvokos tvarkytoja yra viena iš svarbiausių ir reikšmingiausių profesijų pasaulyje.

Amerikos gyvenimo lygiui smarkiai pakilus, moterų namų apyvokos darbai gerokai sumažėjo. Moterims atsirado daugiau laisvalaikio. Pasinaudodamos juo, jos dažniau pasižiūri televizijos, paskaito žurnalus bei knygas, dalyvauja visuomeninio gyvenimo veikloje. Vyras įjungtas į kasdienišką rutinos darbą ir apsunkintas varginančia transportacija nedaug teturi laisvesnio laiko ir tuo pačiu pradeda atsilikti nuo žmonos bendru išsilavinimu. Tą patvirtina ir užsieniečiai apsilenkę J. A. Valstybėse. Anot jų amerikietės moterys yra gana apsiskaičiusios ir su jomis nesunku rasti bendrą kalbą. To negalima pasakyti apie vyrus. Jie yra nuobodūs.

Amerikos moteris baigusi mokslą ir įgijusi profesiją gana dažnai atsiduria savotiškoje padėtyje. Mokykloje moteris yra skatinama rungtyniauti su vyrais. Jai sakoma, kad ji gali būti daktaru, inžinierium, advokatu ir viskuo kuo tik nori, bet beveik nieko neužsimenama apie esmines moters pareigas. Mokykla nebando analizuoti ir iškelti pagrindinio moters vaidmens šeimos gyvenime.

Siekdama mokslo ir ruošdamasi profesijai, amerikietė moteris, atseit, ruošėsi "geresniam" darbui negu namų apyvoka ir šeimos auginimas. Ištekėjusi ir susilaukusi šeimos ji būna priversta likti namuose ir dirbti darbą kuris nevisada būna prie širdies. Kaikurias moteris tokia padėtis taip pa-

ŽINGSNIAI TAKELIU — GYVENIMO POEZIJA

PR. NAUJOKAITIS

O. B. Audronės poezijos rinkinys "Žingsniai takeliu", išleistas Londone, turi 1966 metų datą, tačiau knygų rinką jis pasiekė gerokai vėliau, tokiu būdu dar galime jį laikyti poezijos naujiena. Rinkinys stambokas — turi 120 puslapių, gražiai atspaustas, su dail. V. Raulinaičio viršeliu ir iliustracijomis. Knyga suskirstyta į keturis skyrius: Laukų dainavimas, Balančia drobe, Užmigo vakaras, Žvyras.

Pirmajame skyriuje eilėraščiai atausti savo tėviškės paliktųjų namų ilgesiu ir meile. Ten pražygiuoja linksmi laisvės gynėjai kariai, susimąstoma ties karžygių kapais, nusikeliama į tuos linksmus pavasarius, kurie prabėgo "ties stogu mūs jaukiu, kur motina palaimino užgimusius pirmuoju kryželiu" (20 psl.), kur liko mielas raukšlėtas senelės veidas, kur nutilę tėvelio rimti žingsniai, kur akmenėliai kažko ilgis (16 psl.), kur dabar "po kryžiumi visi namai, visa šalis mana" (15 psl.). Tai pats plačiausias skyrius, petraukiąs nuoširdumu ir betarpiu išgyvenimu.

Antrasis skyrius — tai ėjimas balančia drobe, tai smulkūs žmogaus žingsniai didžiajame Dievo pasaulyje: "Palenki, Viešpatie, mane, kaip smilgą, kaip baltą lauko gėlę ateiti pas Tave..." (59 psl.). "Tu leidi man su vėju paklajoti, leidi man pasiausti viesulais, o kai saulėleidis pradės kalnais žėrėti — priglauski vėl pavargusią gerais delnais" (61 psl.). Gyvenimo prasmės problema O. Audronės nekankina. Ji dar vaikystėje su motinos palaiminimu išspręsta. Gyvenimas — laiki na kelionė: "aš tik praeivis, tik miško vėsumą geriu" (80 psl.). Vienintelis rūpestis — nepamesti Viešpaties, nepaklysti Jo keliuose: "Kažinką pame čiau, o Viešpatie, ar ne Tave, ar ne Tave? — Kažin kas sužeidė, apipleš ir išmetė — į naktį išmetė mane" (64 psl.).

Trečią ir ketvirtą skyrius derėjo sujungti į vieną, eilėraščių dalį perkeliant į antrąjį skyrių. Juk net titulinis ketvirto skyriaus eilėraštis Žvyras visa savo nuotaika ir prasme yra lyg ištrauktas iš tų nusižeminimo ir tylaus religinio jausmo antrojo skyriaus ciklo. O tie gamtinės subtilios nuotaikos paskutinio skyriaus eilėraščiai nieku nesiskiria nuo "Užmigo vakaras".

Poetė O. B. Audronė

"Žingsniai takeliu" yra gyvenimo poezija išreiškianti ne tik subtiles asmeniškas autorės nuotaikas, jos tikėjimą, įsijautimą į gamtą ir aplinkos reiškinius, bet net užgriebianti ir proginius dalykus. Betarpinio poetinio išgyvenimo laipsnis ne vienodas. Pasitaiko ištęstų eilėraščių, su geroku retoriniu priedu, su mažareikšmių, net nevaizdingų žodžių kartojimu. Audronė yra puiki trumpuose pasažuose: "Pavasaris — milijonierius — vėl žemė pakartos, ir vėl žiedų nesuskaitysi jaunystei ant kaktos" (115 psl.); "Upeliais debesys atbėgo, ir žemės troškulio pilni asočiai pritekėjo — renku lietaus lašus, renku žaibų ugnis, renku visus atodūsius Tvėrėjo... Pasiausti lietuje vaiku, paklykauti žuvėdra ar samane dūzgėti nuostabu — " (83 psl.); "Paimsim vasarą ir iškeliausim, baltų berželių palydėti sutemoj — nei žuvėdrų bus, nei liūdesio, nes vasarą mes išsivešim į namus" (81 psl.); "O per pavasarius baltuoja dienos, ir balančia drobe tu pats eini" (69 psl.); Laukų lelijos tik saulei žydi" (67 psl.); "Tu manai, kad ruduo jau atėjo. Neatėjo — jis buvo seniai, kas, kad lapai nubiro pavėjui — rudenėlis jau buvo seniai" (46 psl.); "Akmenėliai kažko ilgis, akmenėlis toksai vienas (16 psl.); "Tu palaimink žalią ilgesį"... (34 psl.). Rankiodami — panašių poezijos deimančiukų rastume beveik kiekviename puslapyje. Tai įrodymas, kad autorė eina per gyvenimo reiškinius su atvira poetės širdimi ir randa subtilią formą nuotaikoms išreikšti.

O. B. Audronė nepriklauso nei "žemininkams", nei "lankininkams", nei "nužemintiesiems", vadinasi, neturi gerai organizuoto reklaminio užnugario. Tačiau "Žingsniai takeliu" yra įrodymas, kad poezijai kurti nebūtinai reikia palaiminimo tų, kurie save laiko išrinktaisiais, kitus alkūnėmis iš parnaso stumdami.

Rašytojos Alės Rūtos naujas romanas "Vieniši pasauliai" jau baigiamas spausdinti ir šį rudenį pasieks skaitytojus. Mūsų žinoma rašytoja vėl nagrinėja labai aktualią ir svarbią temą: ateivių tėvų ir Amerikoje užaugusių vaikų problemas. Knyga yra leidžiama Lietuviškos knygos klubo.

Putnamo bendrabučio mergaičių pasisakymai apie naktį.

Naktis — tai Dienos sesuo, bet už ją gražesnė, paslaptingesnė...

Naktis, kai ramu, kai ko nors laukiu...

Tyla ir ramybė yra naktis...

Naktis tikrai yra mistinis dalykas...

Savyje ramybė ir pasitenkinimas. Naktis...

Naktis yra pasaulio pabaiga...

Maža lietuvaitė **Sofija Daukūtė**

---

veikia, kad jos pradeda jaustis gana nelaimingos. Raginta ir vėliau pripratusi rungtyniauti su vyrais, tokia moteris pasilikusi namuose pradeda nesąmoningai rungtyniauti su savo vyru. Ji nori būti vyriausia galva sprendžiant visus šeimos tvarkymo reikalus. Vyrui priminus jos kraštutinumą, žmona pasijunta dar nelaimingesnė.

Kitų kraštų moterims tai lengviau išsisprendžia. Pirmiausia, jei jos dirba savo profesijoje, paprastai turi kas padeda šeimas auginti. Svarbiausia yra tai, kad kitų kraštų moterys jaučiasi laimingos būdamos moterimis. Jos jaučiasi laimingos besirūpindamos savo šeimomis.

Sakoma, kad kitų kraštų moters visi veiksmai rodo, kad ji savo vyrą myli, tuo tarpu amerikietės moters veiksmai rodo, kad ji savo vyrą tik mėgsta. Gal dėl to amerikiečiai vyrai dažnai ir išsitaria, kad kitų kraštų moterys yra geresnės žmonos.

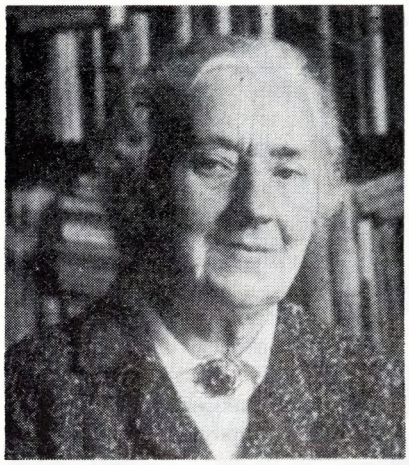

Muz. J. Čiurlionytei buvo suteiktas menotyros (muzikos) mokslų daktarės vardas. Visas jos gyvenimas yra susijęs su lietuvių liaudies dainomis, kurių gilų suvokimą atskleidė jos brolis muzikas - menininkas M. K. Čiurlionis savo kūryboje. Analizuodama lietuvių liaudies muzikinę kūrybą plačiame ir istoriniame fone ji atskleidžia bendrą lietuvių kultūros proceso vaizdą. Tarp daugybės muzikės darbų pagrindinę vietą užima veikalas "Lietuvių liaudies dainų kūryba".

Rašytoja Marija Pečkauskaitė - Šatrijos Ragana, pagal gimimo metrikus, yra gimusi 1877 metais kovo mėn. 8 d. (senojo kalendoriaus data 1877 m. vasario 24 d.). Įsigaliojusią P. M. gimimo datą 1878 m. vasario 24 d. skelbė įvairūs vadovėlių autoriai ir literatūros istorikai.

Dail. Sigutė Valiuvienė jau nuo 1956 metų reiškiasi kaip moderni knygos iliustratorė. Jos iliustruotų yra daug lietuviškų pasakų, vaikų knygų, poezijos ir t. t. Pažymėtinos iliustracijos A. Vienuolio legendai "Užkeiktieji vienuoliai".

Akt. S. Nasevičiūtė sėkmingai praveda senosios lietuvių poezijos ir tautosakos vakarus. Deklamuodama Donelaitį, Pošką, Strazdelį, Stanevičių, Baranauską ir kitus senuosius lietuviškus poetus ji nukelia klausytoją į anuos laikus. Antroje vakaro — tautosakos dalyje sudaryti atatinkamą nuotaiką padeda birbynės muzika. Šitie "vieno aktoriaus teatro" vakarai turi didelį pasisekimą.

Poetė Janina Degutytė buvo apdovanota respublikine premija už knygą "Pilnatis". Ji yra viena iš jaunesnės kartos poečių, išleidusi ne vieną poezijos rinkinį, kurie turi didelį pasisekimą skaitytojų tarpe.

"Lietuvos" liaudies ansamblis lankėsi Kanadoje Expo 67 metu. Koncertus davė ne tik kanadietiškai publikai, bet taip pat ir lietuviškai visuomenei. Nuotraukoje: kanklininkės R. Kučaitė, D. Juodvalkytė, op. solistas V. Noreika ir birbynininkas P. Budrius.

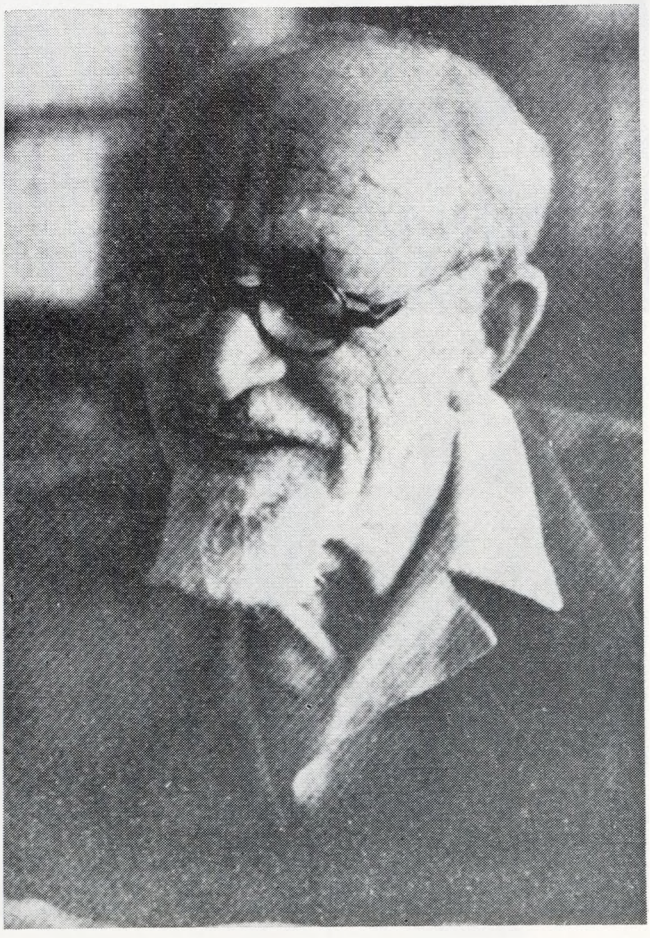

Dail. K. Šimonis atšventė 81 metus. Dailininkas savo individualios kūrybos parodas ruošė jau nuo 1920 metų ir dabar dar yra kūrybingas, nes nespėja patenkinti paklausos. Jo daug darbų yra muziejuose ir privačiose kolekcijose. Yra pasižymėjęs knygų iliustratorius. Dailininkas yra labai mėgiamas, jo darbuose atsispindi lietuvių liaudies meno įtaka, jo kūryba yra tartum ištisa lietuviška pasaka.

Sporto meisterė Zita Šeškevičiūtė (kairėje) ir gimnastė Dana Kušlytė ilsisi po treniruotės

Architektė Birutė Kasperavičienė yra pasižymėjusi savo profesijoje ir dirba miesto planavimo įstaigoje. Už Vilniaus priemiesčio Žirmūnų išplanavimą gavo aukščiausią premiją. Jos priežiūroje yra planuojami ir kiti priemiesčiai, kaip Šnipiškės, Antakalnis ir kiti.

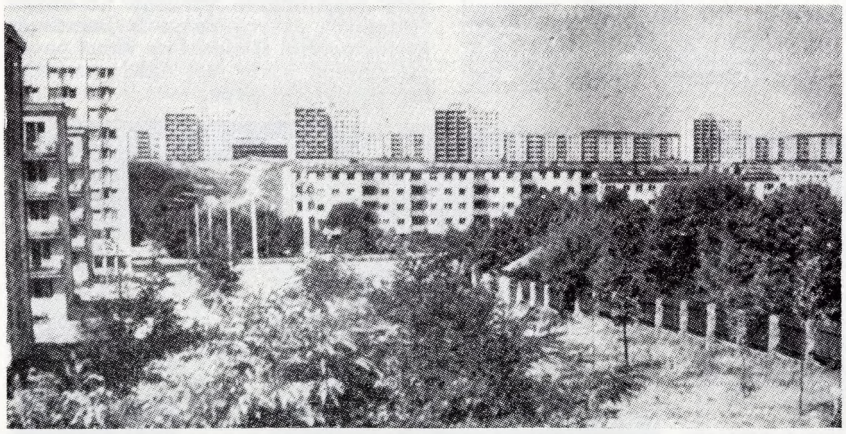

Vilnius, Žirmūnų gyvenamasis rajonas

Lėlių teatras, veikia Vilniaus bibliotekos vaikų literatūros skyriuje. Anksčiau į biblioteką buvo kviečiami Kauno arba Vilniaus lėlių teatro ansambliai. Bibliotekos lėlių teatras turi nemažą lietuviškų pasakų repertuarą ir mažųjų žiūrovų yra gausiai lankomas. Lėles aptarnauja bibliotekos darbuotojai.

Lietuvių liaudies meno muziejus

Vilniuje, Rūdininkų gatvėje, yra 17 amž. barokinės architektūros pastatas, kuriame, po restauravimo, buvo įrengtas liaudies meno muziejus. Medžio skulptūra, kalto metalo išdirbiniai ir panašūs dekoratyviniai kūriniai susilaukė nuolatinės pastogės. Lietuva yra garsi savo liaudies meistrų ir "dievdirbių" kūriniais, kurių dideli lobiai yra surinkti įvairiuose muziejuose. Daug šitų meno vertybių žūna dėl netinkamos meno paminklų apsaugos.

Arch. N. Monstavičiūtė yra gabi projektuotoja. Pagal jos planus yra pastatyta daug modernių pastatų.

• BUTO ĮRENGIMAS

VEDA A. ŠARŪNIENĖ

ATNAUJINKIME VONIOS KAMBARIUS

Ilgą laiką vonios kambarys buvo išskiriamas iš dekoravimo schemos. Paskutiniu metu vonia įgavo naują reikšmę. Namų pardavimo agentai patvirtina, kad namų kainos kyla, įruošiant liuksusines vonias. Nepasitenkinama viena, išplanuojamos kelios. Senas ar naujas namas, vonios kambarį galima atnaujinti ne tik atliekant didesnį remontą, bet ir panaudojant įvairias dekoravimo priemones ir idėjas. Grindys — seniau bespalvės ir plikos, dabar tiesiamos puošniais vinyl kilimais ar patiesiami spalvingi, plaunami maži kilimėliai. Vonios kambario langai turi duoti privatumą, bet kartu gali tarnauti kaip dekoravimo priemonė. Dekoratoriai siūlo įvairių patarimų; gražus ir praktiškas vonios kambario lango užtiesimas veneciška sutraukiama užuolaida, kuri gali būti nudažyta norima spalva; kambariui be lango matinis iš apačios apšviestas stiklas duos lango iliuziją. Jei esate meniškai nusiteikę, specialiose dažų krautuvėse galima gauti stiklo dažų, kuriais galima išgauti vitražo efektą.

Vonios kambario apšvietimas turi būti ne perstiprus ir netiesioginis. Toks apšvietimas išskirsto šviesą lygiai ir kambarį padaro jaukiu. Kosmetikai naudokime nestiprias šviesas veidrodžio viršuje ar šonuose.

Mažame vonios kambaryje sunkiau padaryti stambesnių pagerinimų, bet ir čia galima improvizuoti. Užkaltoje prausyklos apačioje galima sutalpinti lentynas su rankšluosčiais. Kampinės atviros lentynos puiki vieta išdėlioti dekoratyvius tualeto reikmenis. Patogi kėdė, aptraukta sintetine medžiaga po karštos vonios tikras malonumas. Mažame kambaryje mūsų balsas rezonuoja, taip pat spalvos atrodo ryškesnės ir įdomesnės. Patariama vonios kambario spalvas derinti pagal pasirinktą didesnį objektą, pav. užuolaidos ir t.t. Ryški, raštuota užuolaida dramatiškai išsiskirs baltai dažytame kambario fone. Jei norime dažnesnio pakeitimo, tik pagalvokime ką galime padaryti su lygiais ryškių spalvų ar raštuotais rankšluosčiais. Dėmesio centras gali būti antikinė vonia arba didelis veidrodis.

Sienas galima įvairiausiai užbaigti: išdažyti, išklijuoti elegantišku popieriumi ar iškalti vinyl medžio imitacija. Kabantys smulkūs augalai, ornamentai, paveikslai (gali būt pačių piešti) puikūs sienų papuošimai.

Gerai parinktos dekoravimo smulkmenos duos kambariui galutiną išbaigimą. Puošniai atrodo pintos skalbinių ir šiukšlių dėžės. Originalios dėžutės įvairiems reikmenims gali būti apklijuojamos dekoratyviu lentynų sintetiniu popieriumi. Pasidairę po kitus kambarius, surasime visa eilę dalykų, kurie tiks mūsų atnaujintam vonios kambariui. Iš vielos išlankstyta dėžė žurnalams, gali talpinti rankšluosčius, servetėlių rėmas gali būti naudojamas smulkiems veido rankšluostėliams sudėti. Iš pajūrio parsivežti kiauteliai — idealūs muilo indai.

Vonios kambarį, kaip ir visą butą, galime dekoruoti įvairiais stiliais. Sename name lengviau pritaikinti antikinį stilių. Turint erdvų vonios kambarį, labai efektingai galima dekoruoti orientališku stiliumi, panaudojant įvairias pertvaras, traukomas duris, augalus ir kitas orientališkas smulkmenas.

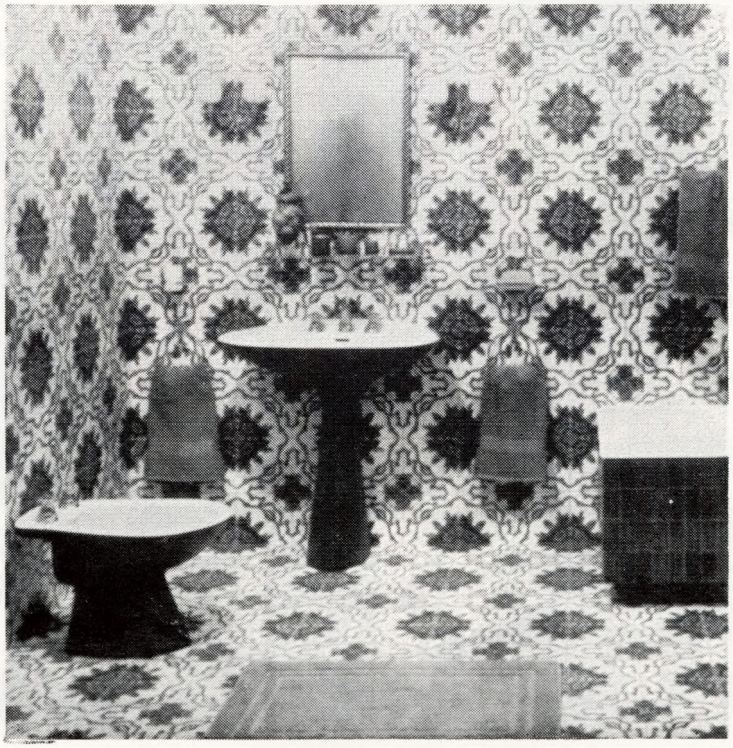

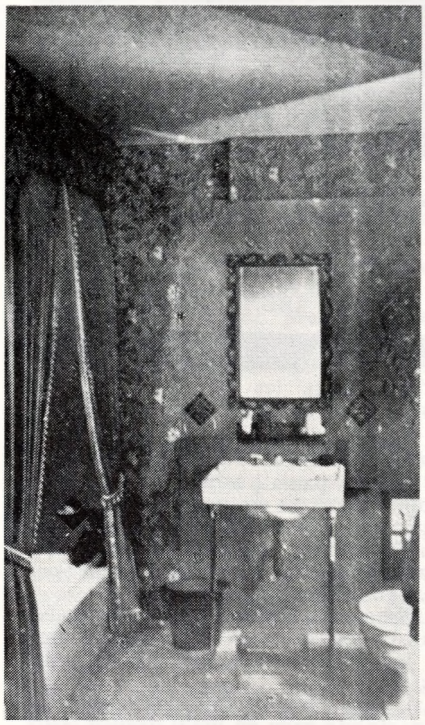

Imitacijos mūsų namuose

Daug kas yra nusistatę prieš naudojimą bet kokios imitacijos, bet šiandien visada žydinčios dirbtinės gėlės, dirbtiniai vaisiai ir kailiai labai madoje ir randa vis svarbesnę vietą mūsų namuose. Dirbtinės gėlės niekuomet nepakeis gyvųjų, bet jos gali būti savotiškai gražios. Jos rado vietą namų dekoravime, taip kaip gėlių paveikslai ir gėliuotos paklodės mūsų lovose. Geros dirbtinės gėlės brangesnės už gyvasias, bet jos "gyvens" ilgai, kaip ilgai jas prižiūrėsime. Geriau pirkti ne taip familiarias gėles, pav. egzotiškas, kurios nėra siejamos su žinomu kvapu. Puokštes sudėstyti pačioms tada lengviau galėsime pritaikinti savo reikalavimams. Dirbtines gėles galime laikyti įvairesniuose induose, kaip gyvąsias. Galima panaudoti pintinėles, plokščiuose akmenukų ir kiautukų pripiltuose induose, vazose ir t.t. Indai turi būti derinami prie gėlių: pav. dirbtina orchideja tiks įstatyti į lengvą stiklinį indą, tuo tarpu zinijoms tiks pintinėlė ar keramikinė vaza.

Popierinės gėlės turi savo originalų grožį. Jas turime drąsiai, originaliai naudoti: vasarą pripildyti židinį, pakeisti tuščią kampą ir panašiai.

Žali dirbtiniai augalai labai praktiški butuose be saulės.

Dirbtiniai kailiai anksčiau buvo naudojami tik rūbams, dabar vis plačiau naudojami baldams ir grindų patiesalams. Jie turi tankią apačia, kuri išlaiko formą. Nauji sintetiniai nenaturalių spalvų kailiai ir nepretenduoja atrodyti tikrais. Tinkamai panaudoti jie gali būti tikrai dekoratyvūs. Ant turimų baldų praktiška ir dekoratyvu užmesti dirbtinio kailio užtiesimus. Židinio suolai, baro kėdės, grindų pagalvės puošniai atrodo aptrauktos dirbtinu leopardo kailiu.

Įvairios imitacijos dekoratorių mėgiamos ir naudojamos, nes duoda daug galimybių ir yra nebrangios.

Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

AUKŠTA ILIUZIJOS KAINA

Kartais, pamatę autobuse ar požeminiame jauną 14 metų mergaitę, jūs pasigėrėsite jos šviežia natūralia išvaizda. Ji atrodys, lyg tik ką šaltu vandeniu nuprausta ir nerūpestingai per plaukus šukom perbraukta.

Tačiau ta šviežia keturiolikmetės išvaizda lengvai vandeniu nuplaunama ir jos atšviežinimas kaštuoja 20 dolerių...

Arba — jei jūs, šiek tiek pavydėdama, stebite savo 45 metų draugę, kuri atrodo kaip 35 ir manote, kad ir jūs taip galėtumėte atrodyt, jei ne tie trys judrūs vaikai, vilkinis šuo ir jūsų tingus vyras — jūs klystate!

Nekaltinkite dėl savo belaikio suvytimo nei vaikų, nei vyro, nei šunies — jūsų draugė tikriausiai išleidžia po dvidešimt doleriu už unciją stebuklingos košės ar skystimo savo jaunystei išlaikyti.

Dar blogiau — jei jūs pastebėjot, kad paskutiniuoju metu jūsų vyras atrodo jauniau ir šviežiau, negalvokit, kad jam sumažėjo darbo ir rūpesčio įstaigoje.

Šities visiems stebuklams pateisinti yra vienintelis konkretus atsakymas: šviežiai atrodanti keturiolikmetė, jūsų pagyvenusi draugė, jūsų vyras ir tūkstančiai kitų kanadiečių kasmet išleidžia 80 milijonų dolerių visokiems kosmetiniams preparatams, kurie, bent jų nuomone, išlaiko juos jaunus ir gražius.

Tie 80 milijonų nepadengia plaukų purškalų, kvepalų ir talko, skutimosi priemonių, maudymosi druskų, dantų pastos, prakaitinės kosmetikos ir kitų, kasdien naudojamų švarai palaikyti produktų.

Visi tie priedai, naudojami mūsų higienai, gerai išvaizdai, savijautai ir maloniam kvapui palaikyti, pakeltų bendrą kainą iki 413 milijonų šiems metams, 268 milionais daugiau negu buvo išleista 1959 metais.

Niekas tiksliai negali pasakyti kodėl tos išlaidos padvigubėjo. Kai kam atrodo, kad dėl žmonių prieauglio. Kiti, įskaitant psichiatrus, sako, kad mes pasidarėm neurotiškai susirūpinę savo išvaizda. Bet šalia tų dviejų faktorių turėtų būti dar kas nors.

Tikroji priežastis, turbūt, būtų mūsų rafinuotoji jaunuolių klasė, vaikai tarp 14 ir 17 metų.

Prieš dešimtmetį šita grupė tegaudavo iš tėvų dolerį į savaitę asmeninėms išlaidoms. Šiandie — pagal Western Ontario universiteto tyrinėjimus, Kanados jaunuoliai tvarko tarp 650.000.000 ir 1.250.000.000 dolerių į metus.

Taip pat reikėtų prisiminti mūsų padidėjusią perdėtą baimę pasenti. Trečioji priežastis būtų tebesitęsianti "mini" mada.

Šiandien, jaunuolės, dar nepasiekusios 20 metų, daugiausia išleidžia dirbtinėms blakstienoms, lūpų pieštukams, veido ir akių grimui. 1959 metais keturiolikmetės visai nenaudojo grimo, o vyresnės moterys išleisdavo kosmetikai tik mažą dalį to ką šiandien išleidžia vaikai.

Jaunuolių viešpataujamoje gadynėje dažų manija privertė kosmetikos gamintojus taikyti savo produktus vis jaunesniems ir jaunesniems veidams, tuo būdu priversdami vyresnes moteris ir vyrus pirkti daugiau košių ir skysčių bent išlaikyti jaunystės iliūzijai.

Jaunuoliai yra dabar madų diktato-

riai, pakeitę Hollywoodo grimo meininkus. Kaikas pranašauja, kad jų įtaka tuo nesibaigs ir kad veido grimas pavirs į tikrą maskę, kad vyrai pradės tepti veidus, ir gale šimtmečio kūnai bus tepami dažais, tuo būdu pakeisdami dalinai drabužius.

Šipo metu jaunuolių susidomėjimas kosmetika auga nepaprastu tempu. "Eilinė jaunuolė", sako Max Factor firmos atstovė Iean Cairns, "turi mažiausiai du lūpų pieštukus, akių grimą, ružą, baltą pieštuką, maskarą, antakių

pieštuką, veido grimą ir presuotos pudros dėžutę". Tai neatrodo ekstra vagantiška, bet tokia kolekcija kaštuoja maždaug 20 dolerių. Tas rinkinys yra standartinis, pats paprasčiausias ir pusę jo reikia kas pusmetį papildyti. Rafinuotesnė jaunuolė turi dvigubai didesnį rinkinį, maždaug už 70 dolerių.

Tokioms jaunuolėms ar norinčioms jaunai atrodyti vyresnėms moterims praleisti 50 dolerių vienam pirkiniui vieni niekai.

Lyginant su tom lėlėm, paprasta namų šeimininkė, tarp 26—52 metų amžiaus išleidžia tik minimumą kosmetikai. Jų kolekciją dažniausiai sudaro pagrindinis grimas, pudra, lūpų pieštukas ir maskara.

Kosmetikos ir veido kremo gamintojai atvirai prisipažįsta, kad jie parduoda gryną iliuziją ir kad jų produktai senstančios odos neatnaujina, tačiau psichologiniai labai padeda jų naudotojų moralei.

Kosmetikos industrija šiandien yra žydėjimo laikotarpy. Max Factor kas metai išleidžia 32 naujas lūpų pieštukų ir akių grimo spalvas. Trys žymiausios kosmetikos firmos pagamina maždaug 160 naujų lūpų pieštukų, ir 132 akių grimo spalvas.

Didžiausias paradoksas, kad visa ta krūva kosmetikos gaminama, kad sudarytų "natūralią" išvaizdą. Tačiau, paskutiniuoju metu, atrodo, grįžta 20-jų metų "dažyta" išvaizda. Jau dabar Paryžiuje ir Londone pasirodė stipriai dažyti veidai, skiedrinės garbanėlės, tamsios lūpos ir plonyčiai antakiai.

Du Barry firmos Michael Orr pranašauja, kad ir vyrai netrukus pradės naudoti lygiai tiek kosmetikos kaip ir moterys. Jie jau dabar tepa veidus kremu, dažo plaukus ir purškia juos purškalais.

Jie neturės kito kelio, "Sako Orr" nes, sakoma, ateis diena, kada moterys rinksis vyrus daugiau dėl jų dekoratyvios išvaizdos negu dėl sugebėjimo užsidirbti gerą pragyvenimą".

Neaišku, iš kur ta dažų manija jaunų žmonių tarpe, bet Jean Cairns galvoja, kad: "galbūt jų gyvenime kažko trūksta ir jie bando tą tuštumą užpildyti dažais..."

Niekas tuo tarpu negali pasakyti kokios įtakos tas isteriškas dažų naudojimo paprotys turės ateityje mūsų kasdieniniam gyvenime.

KAIP PIRKTI RŪBUS

Eidama pirktis naujų rūbų, apsirenk tvarkingai ir patogiai, būk mandagi su pardavėjomis, tuo būdu patrauksi jų dėmesį.

Nepirk staigiai, ką nors pamačiusi ir neišleisk daugiau pinigų, kaip esi numačiusi. Prieš eidama apsipirkti gerai viską apsvarstyk.

Apsivilkusi naują drabužį, atsisėsk, pakelk rankas ir pasilenk, kad patikrintumei jo patogumą. Jei kaikur reikia išleisti siūles, patikrink ar jos pakankamai plačios.

Jei nupirktus rūbus nori pakeisti ar gražinti, grąžink juos laike savaitės, nelaikyk jų ilgiau.

Pirk konservatyvesnio stiliaus drabužius, jei manai juos dėvėti keletą sezonų. Iššaukiančio stiliaus ar spalvos drabužiai greit išeina iš mados.

Nemaišyk perdaug spalvų. Skirtingos spalvos reikalingos pritaikytų priedų — rankinukų, batų, pirštinių. Pasirink spalvas kurios derinasi ar yra kontrastinės ir papildančios turimai garderobai.

Patikrink etiketes, kuriose sakoma iš ko drabužis pagamintas ir kaip jis turi būt valomas.

Mokėk atskirti kada yra tikrai geras pirkinys, nuženminta kaina ir kada rūbai specialiai pagaminti išpardavimui.

Kai perki skrybėles, pirštines ir rankinukus, apsirenk tais rūbais, prie kurių nori juos derinti.

Pirk viena pati, jei tikrai žinai ko nori. Drauge esanti sesuo ar draugė gali įtaigoti nusipirkti tai ko tu visai nenori.

Nepirk nei madingo stiliaus nei spalvos, kuri tau visai netinka.

Pirk anksti, sezono pradžioje, kol dar yra spalvų ir dydžių pasirinkimas.

Eik apsipirkti tarp 10.30 ir 12 arba tarp 2 ir 5 val., jei esi laisva. Tomis valandomis krautuvėse ne tiek daug žmonių.

Pasidėk sąskaitas, jei manai, kad turėsi rūbus grąžinti ar pakeisti ir pasaugok etiketes su instrukcijomis kaip rūbus prižiūrėti.

Patikrink, kad sijonų, palaidinių ir marškinių priekis ir užpakalis būtų kirpti iš tiesios medžiagos ir gerai kristų. Patikrink ar rankovės tinkamai sukirptos.

Pasižiūrėk, kad siūlės būtų tiesios ir ypatingai ant viršaus užsiūtos siūlės kad būtų lygios ir tiesiai nusiūtos. Jei medžiaga yra byranti ir siūlės mašina neatbaigtos, apmėtyk jas ranka, prieš dėvėdama suknelę. Patikrink kad juostos ir langeliai audiny būtų suderintos. Patikrink taip pat ir užlenkimą. Jei kartais norėsi sijoną pailginti, žiūrėk, kad turėtumei iš ko. Patikrink ar kišeniai tiesiai ir tvirtai prisiūti.

Apikaklės turi būt tiesios ir langeliai bei dryželiai suderinti, kampai gražiai užbaigti.

Sagų skylės turi būt gražiai mašina ar ranka apsiūtos, sagos tvirtai prisiūtos, užtrauktukai turi laisvai užsidaryti ir atsidaryti. Prie brangesnių drabužių turi būti pridėtos 1 ar 2 atsarginės sagos.

Patikrink ir rūbų pamušalą. Jis turi būt taip pat valomas kaip ir viršus. Dabar daugelis suknelių yra taip pat pamušaluotos. Reikia žiūrėti, kad pamušalas nebūtų sutrauktas ir kirptas taip pat kaip ir viršus.

Reikia vengti pigių ir perkrautų papuošimų, kurie po pirmo valymo ar skalbimo nutįsta arba neįmanomi išprosyti.

MINI RUDENS RŪBAMS

Moterys dar nepasiruošusios ilginti savo sijonų. Tokį įspūdį susidarė masinės gamybos rūbų kūrėjas Stanley Herman, neseniai apkeliavęs beveik visą Ameriką, besiklausinėdamas moterų nuomonės. Moterys dar tebeperka rūbus vasarai, o Herman jau planuoja rudens sezonui.

Herman buvo tvirtai nusistatęs pailginti sijonus žemiau kelių. Tačiau, po savo kelionės pakeitė nuomonę. Niekas nenori pusiau ilgų sijonų. Jie, galbūt, tik bus dėvimi namie. Hermano gatvėje dėvimos suknelės ir eilutės kerpamos virš kelių.

Panašios nuomonės yra ir kiti Amerikos madų kūrėjai. Vienas kitas truputį pailgino sijonus, bet labai nežymiai.

Taigi vėl mini — rudeniui.

Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

Šaldytas ananasų pyragas

20 uncijų dėžutė trintų ananasų (pineapple),
1 puodukas cukraus,
½ citrinos išspaustos sunkos,
½ apelsino išspaustos sunkos,
½ puoduko vandens,
2 kiaušinio tryniai,
2 šaukštai kukurūzų miltų (corn starch),

2 kiaušinio baltymai išplakti,
10-14 pyragaičių (lady fingers).

Nuo ananasų nupilti sunką ir juos gerai nusausinti. Naudojant dvigubą puodą išvirti ananasus, cukrų, citrinos ir apelsino sunkas, vandenį ir kiaušinio trynius. Kukurūzų miltus išleisti 3-juose šaukštuose ananaso sunkos, dadėti į verdančią masę ir maišyti, kol masė pasidarys tiršta. Tada į gerai atšaldytą masę sudėti išplaktus kiaušinio baltymus.

Formos dugną ir šonus iškloti pyragaičiais (naudoti 9 inčių, iškeliamu dugnu formą). Į vidurį supilti ananasų masę ir laikyti šaldytuve mažiausia 12-ką valandų.

Prieš duodant viršų galima puošti plakta grietinėle arba tarkuotu šokoladu.

Citrinos sirupas

3 puodukai cukraus,
2 puodukai vandens,
1 puodukas šviežiai išspaustų citrinų sunkos,
2 šaukštai tarkuotos citrinos žievelės.

Sujungus cukrų su vandeniu pavirinti 5 minutes. Dadėti citrinos sunką ir žievelę. Supilti į išvirintą indą (geriausiai naudojamą vaisių konservavimui) ir uždengus laikyti šaldytuve.

Šį sirupą galima naudoti pasigaminimui gaivinančio vasaros gėrimo. Į didelį stiklą įpilti unciją sirupo ir dapilti pusę stiklo vandens bei įmesti pora gabaliukų ledo ir išmaišyti.

Šaldyta arbata

4 maišeliai arbatos,
1 puodukas verdančio vandens,
1 puodukas skysto medaus,
4 puodukai šalto vandens,
1 puodukas išspaustų citrinų sunkos,
1 puodukas išspaustų apelsinų sunkos,
1 bonka 28 uncijų "gingerale", atšaldyta ledų kūbais.

Arbatos maišelius užpilti verdančiu vandeniu ir leisti pastovėti apie 3 minutes. Perkošti ir įmaišyti medų, dadedant šalta vandenį ir citrinos sunką. Gerai atšaldyti.

Prieš duodant supilti apelsinų sunką ir "gingarale". Pilti į aukštus stiklus dadedant ledų kūbą ir citrinos ar apelsino riekutę.

Švediškai kepta aviena

5-6 svarai avienos šlaunies,
1-2 skiltelės piaustyto česnako,
1 šaukštas druskos,
1 šaukštelis garstyčių miltelių,
1 puodukas virtos kavos,
3 šaukštai serbentų galeretos,
2 šaukšteliai 10° grietinėlės.

P a d a ž u i

2 šaukštai brandy,
1-2 šaukštai miltų,
¾ puoduko 10° grietinėlės,
2 šaukštai serbentų galeretos.
Krosnį pašildyti iki 350°.

Padaryti įpiovimus mėsoje ir į juos įdėti piaustytus česnako gabaliukus. Mėsą ištrinti druska ir garstyčių milteliais. Kepimo laikas apie 25 minutės vienam svarui. Kepamą mėsą laistyti kas 20 minučių paruoštu skysčiu iš kavos su 3 šaukštais serbentų galeretos, 2 šaukšteliai grietinės ir brandy.

Padažą padaryti nupilant iš kepimo indo sunką, paliekant tik 3-4 šaukštus kepimo sunkos. Įplakti miltus ir palaikyti prie vidutinio karščio. Dadėti ¾ puoduko grietinėlės ir serbentų galeretos ir maišyti, kol masė bus lygi. Padažą duoti atskirai arba užpilti ant supiaustytos mėsos.

Špinatai prie mėsos

1 svaras špinatų,
1 šaukštas sviesto,
1 šaukštas miltų,
pipirų ir druskos pagal skonį,
1 kietai virtas kiaušinis, kapotas arba piaustytas.

Gerai nuplauti špinatus ir virti nedadedant vandens (užteks nuo plovimo užsilikusio vandens). Išvirus nusunkti ir susmulkinti, paliekant sunką nuošaliai. Išleisti sviestą ir dadėti miltus pavirinant 1-2 minutes kol sutirštės. Nuėmus nuo ugnies supilti špinatų sunką, dadėti pipirus ir druską, pamaišius užpilti ant susmulkintų špinatų ir dar pašildyti. Duoti prie mėsos papuošus kapoti ar piaustytu kiaušiniu.

Greitas pyragas

2 puodukai cukraus,
1 puodukas sviesto,
3 kiaušiniai,
2 šaukšteliai kepimo miltelių,
3 puodukai miltų,
1 puodukas pieno,
cinamono ir rudo cukraus apibėrimui.

Trinti cukrų su sviestu kol pasidarys kaip grietinė. Dadėti kiaušinius po vieną, vis paplakant po kiekvieno kiaušinio.

Miltus, sujungus su kepimo milteliais, dėti pakaitom su pienu, viską gerai išmaišyti.

Masę sudėti į sviestu pateptą formą maždaug 8 x 12 x 2 inčų dydžio ir viršų apiberti rudu cukrum sumaišytu su cinamonu. Kepti prie 350° maždaug 25-30 minučių ar kol gražiai apkeps.

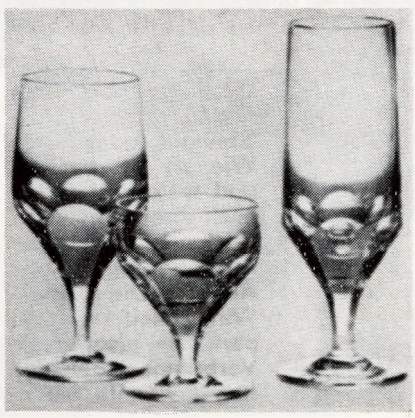

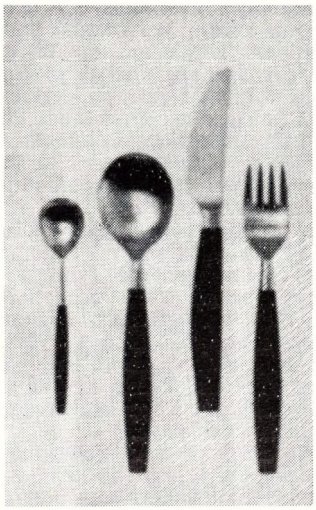

Kimšti grybai

8 dideli grybai,
2 šaukštai sviesto ar margarino,
2 šaukštai malto svogūno,
¼ puoduko smulkių duonos trupinių,
1 šaukštelis džiovintų petražolių,
½ šaukštelio oregono,
truputis česnako druskos,
2 šaukštai tarkuoto sūrio (Parmesan),
½ šaukštelio druskos,
¼ puoduko rugščios grietinės.

Išimti kotelius iš grybų. Galveles patepti ištirpintu sviestu. Kotelius, smulkiai supiausčius, pakepinti su svogūnu svieste apie 5 minutes. Tada sudėti likusius produktus ir pamaišius palaikyti 2-3 minutes ant ugnies. Gatavą masę su šaukšteliu išdėstyti į paruoštas grybų galveles ir kepti krosnyje prie 375° apie 20 minučių. Tinka prie visokių mėsų.

Ryžlai su mandarinais

16 uncijų dėžutė mandarinų,
1 puodelis nevirtų ryžių,
½ puodelio korinkų,
½ puodelio kapoto svogūno,
¼ puodelio margarino,
2 šaukšteliai koncentruotos apelsinų sunkos (šaldytos).

Nusausinti mandarinus paliekant sunką. Sunką supilti į verdantį pasūdytą vandenį ir joje virti ryžius, kol pasidarys minkšti. Išvirtus ryžius nusunkti.

Svogūnus pakepinti margarine, kol suminkštės, dadėti korinkas, mandarinus ir koncentruotą sunką pakaitinant 3-5 minutes. Tada įmaišyti į nusausintus ryžius. Duoti karštus prie paukštienos.

Šaldyta vaisių mišrainė

½ puoduko piaustytos kentelopės,
½ puoduko piaustyto raudono arbūzo,
½ puoduko piaustytų persikų (peaches),
½ puoduko kapotų ananasų (iš dėžutės),
2 šaukštai cukraus pudros,
½ puoduko ananasų sunkos (pineapple),
½ puoduko majonezo,
½ šaukštelio citrinos tarkuotos žievelės,
1 puodukas plaktos grietinėlės.

Kentelopę ir arbūzą supiaustyti rutuliukų formoje.

Visus vaisius sumaišyti ir padėti į šaldytuvą, kad atšaltų.

Cukrų, ananasų sunką, majonezą ir citrinos žievelę sudėti kartu ir išmaišyti. Tada sudėti atšaldytus vaisius ir išplaktą grietinėlę ir viską dar kartą lengvai pamaišyti. Dėti į šaldymui paruoštą formą (kad geriau išsiimtų formą truputį patepti aliejumi). Laikyti šaldytuve kol gerai sukietės.

Duodant į stalą išversti ant lėkštės išklotos salotų lapais ir papuošti šviežiais vaisiais, vyšniom ar slyvom.

"Charlotte de pomme"

2 šaukštai sviesto,
4 riekutės baltos duonos, viena puse apteptos sviestu,
⅓ puoduko razinų,
1½-2 puodukai obuolių košės,
truputis cinamono ir muškato riešuto,
cukraus pagal skonį.

Sviestą išleisti didelėje keptuvėje ir sudėti riekutes duonos apteptomis pusėmis į viršų. Pakepinti kol apačia paruduos. Tada apversti ir nuimti nuo ugnies kol sudėsime priedus.

Duonos riekutes apiberti razinom, o ant viršaus uždėti obuolių košės. Virš apiberti cinamonu, muškato riešutu ir cukrum. Uždengus keptuvę grąžinti ant ugnies ir pakepinti kol duonos apačia apkeps. Duoti šiltą ar šaltą. Vasarą geras pakaitalas pyrago

Antis su kopūstais

1 antis,
druskos ir pipirų pagal skonį,
miltų,
2 šaukštai riebalų,
20 uncijų rūgščių kopūstų,
½ puoduko vandens,
1 šaukštelis cukraus.

Antį gerai nuvalyti ir apšluostyti sudrėkintu šaltam vandenyje rankšluostuku. Anties vidų ištrinti druska ir pipirais. Viršų apiberti miltais, druska ir pipirais.

Riebalus išleisti giliame sunkiame puode ir įdėjus antį apkepinti vis pavartant, kad lygiai apruduotų. Nuėmus nuo karščio dėti į anties vidų nusunktų kopūstų, o likusius sudėti šalia dadedant vandens ir cukraus. Tada uždengus troškinti apie 1 valandą ar kol antis bus minkšta. Vis patikrinti, kad apačioje būtų sunkos. Reikalui esant dapilti vandens. Duoti į stalą su bulvių koše.

Itališki salotai

1 didelis svogūnas,
1-2 žali pipirai,
½ šaukštelio druskos,
2 šaukštai obuolių acto,
3 šaukštai aliejaus,
½ šaukštelio cukraus,
¼ šaukštelio pipirų,
1-2 švieži pamidorai,
2 šaukštai rūgščios grietinės,
4 šaukštai varškės.

Svogūną supiaustyti plonai ir išskirti ritinėliais. Iš žalių pipirų išimti sėklas ir supiaustyti plonomis riekutėmis. Svogūną ir žalius pipirus užmerkti šaltam vandenį 15 minučių. Nusausinus užpilti actą, druską ir dar palaikyti 15 minučių.

Tada nusausinus užpilti padarytą mišinį iš aliejaus, cukraus, druskos ir pipirų. Gerai išmaišius sudėti piaustytus pamidorus. Grietinę sumaišius su varške įdėti į centrą paruoštų salotų. Prieš duodant atšaldyti.

Užkepti rabarbarai

Į ugniai atsparų indą dėti 1 svarą su cukrumi apvirtų rabarbarų, 3 trynius gerai ištrinti su puse stiklinės cukraus. Įdėti 2 šaukštus bulvinių miltų ir 3 kiaušinių baltymų putelę. Viską lengvai išmaišyti ir užpilti rabarbarus. Kepti, kol gražiai pagels. Valgyti su grietine ir cukrumi.

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DELHI SKYRIAUS VEIKLA 1967-68 METAIS

Delhi skyrius, įkurtas kun. Rickaus ir p. Povilaitienės iniciatyva 13.7.1958, jau gyvuoja dešimtus metus. Trumpai apžvelgus paskutiniuosius metus buvo atlikti šie darbai:

Artimui patarnavimo darbai:

Aplankyta 20 ligonių, kiekvienai-am, įteikiant po dovanėlę ar po gėlę.

Pasiųsta 6 siuntiniai į Suvalkų trikampį.

Suruošti bendri pietūs - agapė po rekolekcijų.

Sušelpta našlė su mažais vaikais.

Dalyvauta — suruošiant lietuvių stalą su kepsniais — Tillsonburg'e su kitataučiais paremti kovai su vėžiu organizacijai.

Žiemą kas sekmadienį buvo virta kava kuri buvo paduodama kartu su pyragaičiais ir sumuštiniais lietuviams, kurie rinkosi į parapijos salę po mišių susitikti ar sušilti.

Buvo suruoštos vaišės Dr. Kun. Gutauskui (skyriaus Dvasios Vadui) pagerbti jo 35 m. kunigavimo sukakties proga.

Kultūriniai darbai:

Vasario 16 d. minėjimo proga suruoštos vaišės ir loterija.

Ta pati valdyba per vieną kadenciją suruošė net 2 motinos minėjimus, kurių viename paskaitą skaitė apie Motinos vaidmenį pati pirmininkė, sesė Žiogienė.

Pakviestos dalyvavo kanadiečių Delhi šv. Jono parapijos pabūvyje, surengtame visoms apylinkės tautybėms, kuriame pademonstravo ir apibūdino lietuvių tautinius rūbus sesės Šiurnienė ir Žiogienė. Ten pat kitoms 8 tautybėms buvo įteikti raštai — Lietuvos istorijos ir kalbos aprašymai (labai sutrumpintai).

Visuotiniam susirinkimui nubalsavus buvo įstota į Lietuvių Fondą su $100 įnašu.

Padėta šokėjų grupei "Gyvataras" su $20 auka išvykai į Prancūziją.

Suruoštos 2 paskaitos apie Italiją su skaidrėmis ir to krašto istorijos pateikimu, kita apie organizacijų reikalingumą ir jų įtaką į mūsų gyvenimą, skaitė Vanda Garnelienė.

Bažnyčios reikalams:

Sumokėta įnašas už monstranciją $60.

Paaukota ruošiamai koplyčiai Romoje $25.

Per metus užprašyta 5 mišios.

Duota studentui klierikui auka $25.

Spaudos reikalams:

Paaukota po $25: "Tėviškės Žiburiams", "Moters" žurnalui, Parapijos Knygynui knygoms pirkti.

Auklėjimo tikslams:

Vasario 16 gimnazijai $24.

Sporto klubui "Kovas" $20.

Salaziečių gimnazijai Romoje $25.

Šeštadieninei mokyklai $25.

Skyrius nepamiršo ir savo duoklę Centro Valdybai pasiųsti $50. Išviso skyrius yra išleidęs viršminėtiems tikslams $374.20, žinoma, pirma gavęs visuotinio susirinkimo sutikimą.

Reikia stebėtis kad tokioje mažoje kolonijoje, (su 31 narėmis) nerinkdamos aukų bet tik savo darbu (pardavinėdamos kavą, sumuštinius, kepsnius, pietus, suorganizuodamos minėjimus) skyriaus valdyba sugebėjo tiek lėšų sutelkti ir juos taip naudingai paskirstyti.

Pirmininkė dėkojo narėms už darbą, bet jos mačiusios kaip ji pati plušo, daugumą balsų jai atidavė. Tuo remdamosi nauja valdyba, nuo 18.6.1968, pasiskirstė šiaip pareigomis: Pirmininkė: Žiogienė, Sekretorė: M. Žilvitienė, Iždininkė: H. Rugienienė. Parengimų Komisijoj: sesės Rimkienė ir A. Stonkienė.

NEVALGYKIME...

Nuo senų laikų yra žinoma nuodingų augalų galia. Sokratas, apkaltintas jaunuomenės tvirkinimu ir naujų dievų garbinimu, buvo nubaustas mirties bausme, kurią jis pats turėjo įvykdyti, išgerdamas nuodų, padarytų iš garlės (water hemlock) taurę. Neronas bandė nunuodyti savo motiną Agripiną nuodais, padarytais iš grybų, deja, Agripina buvo atsargi, nes šia priemone ji pati jau buvo nunuodijusi savo vyrą Klaudijų. Viduramžiais norint nusikratyti politinio priešo užteko jį pakviesti į svečius ir gerai pavaišinti pridedant į maistą specialiai pagamintų lėtai veikiančių nuodų, nors paskutiniu laiku istorikai galvoja, kad žmonės paprastai apsinuodindavę sugedusiu maistu.

Šiais laikais tokios priemonės nėra populiarios piktnaudojimui, tačiau nuodingieji augalai nesiliauja augę. Vieni jų yra kenksmingi suvalgius, kiti tik palietus. Svarbiausia, kad daugelis tų augalų yra taip žinomi, taip dažnai randami mūsų soduose, darželiuose, taip gražūs pažiūrėti, kad sunku patikėti jų žalingumu. O augalų, sukeliančių ligą ar net mirtį priskaitoma apie 700 rūšių.

Pirmiausia sustokime prie tų, kurie nuodingi suvalgius. Hiacintų, narcizų ir defodilų gumbai turi nuodų, sukeliančių vėmimą bei viduriavimą, kurie gali baigtis mirtimi. Vienas ricinos sėklos pokelis gali nunuodyti penkis vaikus. Kalėdų žalumynai gali turėti nemalonių pasėkmių. Konvalijų, irisų, žirniukų, rudens krokusų, širdelių ir daugelio kitų gerai pažįstamų augalų tik kaikurios dalys yra nuodingos. Laurų, rododendrų, azalijų visos dalys turi nuodų, tysmedžio (yew) ir "laukinių vynuogių" nuodingos tik uogos. Yra žinoma atvejų, kai žmonės apsinuodijo jautiena, kepta ant oleandrų stiebų. Nors robarbarų stiebai plačiai vartojami valgymui jų lapų gyslos turi oksalinės rūgšties, kuri labai kenksminga inkstam. Vyšnių šakelės kramtomos išleidžia cianidą, o persikų lapai turi vieno iš pavojingiausių nuodų — hydrocianidinės rūgšties.

Iš nuodingųjų augalų geriausiai žinomi yra šungrybiai. Žinoma, nevisi šungrybiai vienodai žalingi. Vienų, kaip bobausio, skalsės nuodai silpnesni, kitų, kaip musmirio nuodai turi muskarino, pavojingo gyvybei. Kaikurie augalai turi narkotikų, pavyzdžiui šiais laikais labai dažnai minima "Morning glory" ar Lietuvoj gerai pažįstama durnaropė.

Nėra reikalo liautis auginus gėles ar augalus dėl to, kad jie turi savyje nuodų, užtenka nedėti jų į burną. Iš mažens reikia mokyti vaikus valgyti tik gerai pažįstamą maistą. Pravartu prisiminti, kad ir suaugę mėgsta kramtyti tai, kas papuola.

Antra nuodingų augalų grupė, susidedanti iš trijų pavojingų laukinių augalų "poison sumac", "poison ivy" ir "poison oak" iššaukia odos uždegimą, kuris sukelia nepaprastą niežėjimą, žaizdas ir gali atsikartoti per eilę metų.

Poison sumac auga žemose vietose ir pelkėse. Jis gali pasiekti 25 pėdų aukščio, jo uogos baltos, lapai rudenį nusidažo viliojančiai raudona spalva.

Poison ivy gali būti nesunkiai pažįstamas iš jo lapo, susidedančio iš trijų dalių ir iš baltų uogų. Jis auga krūmo ir vijoklio formoj. Vasarą jo lapai yra blizgantys, ryškiai žalios spalvos, o rudenį jie gražiai raudoni. Šio augalo visos dalys, neišskiriant nei žiedų bei šaknų yra nuodingos. Jis ne visiems žmonėms yra vienodai pavojingas, tačiau visiems patartina vos jį palietus skubiai nusiplauti skalbimo muilu ir kreiptis pas gydytoją. **E. K.**

PLATINKITE
IR
SKAITYKITE
"MOTERĮ"
1969 METAIS

MOTERIS LIETUVIŲ FILATELIJOJE

Gana žymią vietą filatelijoje užima ir moteris. Daugelis pašto ženklų ir vokų yra su moters atvaizdu kaip tarptautinėje taip ir lietuviškoje filatelijoje. Čia moteris simbolizuoja įvairius viso pasaulio įvykius ar žmones. Lietuviškoje filatelijoje moteris randama Lietuvos pašto ženkluose ir vokuose, kur šalia žymių vyrų turi savo vietą ir moteris. Daugelyje vietų moteris sutinkama kaip Lietuvos simbolis, taikos laidoje — su balandžiu rankoje ar geroji motina su vaikučiais. Itin pažymėtina Lietuvos vaiko laidos kur skiriama specialiai Lietuvos moteriai ir motinai; arba Lietuvos Kunigaikštienei Birutei. Ypatingas visos kenčiančios Lietuvos simbolis yra pavaizduota moteris ir kaip mirties angelas Dariaus Girėno laidoje.

Nemažesnė reikšmė skirta moteriai ir lietuviškuose vokuose, ypač daugiau išleistuose tremtyje lietuvių filatelistų draugijų ir pavienių asmenų. Iliustracijos dėliai idedu keletą savo darbų — vokai ar ženkleliai, kur moteris vaizduoja kenčiančią mūsų Tėvynę Lietuvą, o gi pačiame paskutiniame voke III Lietuvių Tautinių Šokių Šventė, kaip suktinį šokanti ir besilinksminanti moteris — Lietuvos Laisvės simbolis.

A. Baleška

Šiais metais lietuvių visuomeniniame gyvenime, be kitų svarbių įvykių manau, vienas iš svarbiausių yra III Lietuvių Tautinių Šokių Šventė. Ši šventė yra reikšmingesnė, nes ji įvyko kaip tik šiais jubiliejiniais metais. Į ją atvyko iš viso pasaulio lietuviškasis jaunimas. Tokį svarbų įvykį negalima neatžymėti taip pat ir filatelijos srityje. Tad šiam tikslui yra išleistas specialus paminėjimo vokas.

Kita nemažesnės reikšmės yra ir Prūsų Lietuvos patriarko-filosofo ir rašytojo Viliaus Storastos-Vydūno sukaktis. Jo garbingam atminimui o taip pat ir visos Prūsų Lietuvos prisiminimui, kuri ilgus metus vilko sunkią kryžiuočių, vėliau vokiečių, o šiandien lenkų ir Rusijos komunistų okupacijas. Taigi šiai svarbiai sukakčiai yra išleistas paminėjimo vokas.

Šie du paminėjimo vokai taip pat ir pirmos dienos vokai gaunami pas Ant. Balešką 6921 So. Claremont Ave. Chicago Ill. 60636. Jų kaina 15 ct. už vieną, plius pašto išlaidos.

Su nemažesniu dėmesiu tektų dar stabtelti ir prie lapkričio 22 d. Tai Kražių Skerdynės, kurios sukrėtė visą Lietuvą ir nuaidėjo po platų pasaulį. Tai yra vienas iš žiauriausių Rusijos aktų prieš religiją ir prieš visą lietuvių tautą, kada sužvėrėję rusiškieji Lietuvos okupantai tie patys ką ir šiandien, besimeldžiančius bažnyčioje lietuvius mušė ir kapojo kardais. Tad ir šiam taip svarbiam įvykiui paminėti, to paties autoriaus bus išleista lapkričio mėn. paminėjimo vokas. Nepraleiskite retos progos. Norintiems bus užantspauduota specialiu jubilėjinių metų antspaudu.

• Laiškai

Mielos sesės,

Trumpu žodeliu sveikinu Jus visas ir linkiu viso gražiausio. Tegul laimina Aukščiausias Jūsų taip sunkų ir nenuilstamą darbą. Didi garbė priklauso Jums kanadietėms, sukūrusioms taip giliai mintingą žurnalą "Moteris". Gal kada ir pačiau reiktų apie tai pakalbėti. Aš pati su didžiausiu džiaugsmu ir nedirbtina širdimi noriu Jus atsiminti ir nors retai, nors labai mažyte dalele prie šio žuranlo prisidėti...

Jūsų

Ada Karvelytė-Dubauskienė

Klaidų atitaisymas. "Moters" 3 nr. turinyje praleista dail. V. Valiaus pavardė — pusl. 3; turi būti — Rūta Vertalkytė — Jūros žirgeliai, pusl. 14.

• Atsiųsta paminėti

Bernsteinchen (Gintarėlė)—J. Narūnės legenda išleista vokiečių kalboje; vertė — Birutė Girdvainytė; iliustracijos — dail. V. Stančikaitės-Abraitienės; išleido — Tėv. A. Bernatonis; knyga gaunama "Draugo" administracijoje 4545 W. 63 Street, Chicago Ill., 60629, U.S.A. ir pas autorę J. Narūnę, 3338 SW 25 Str., Miami, Flr., U.S.A. "Gintarėlė" yra išleista taip pat lietuvių, anglų ir ispanų kalbomis.

Lietuvos Šviesos Keliu — kantata mišriam ir moterų choram (su soprano ir boso solo); muzika B. Budriūno; žodžiai B. Brazdžionio, išleido: P.L.B.V. pirm. Bačiūnas; mecenatai: A.L.T.S. Detroito skyrius ir J.A.V. L.B. Kultūros Fondas; 36 pusl.; kaina 2 dol.; užsakymų adresas: J. J. Bachunas, Sodus Michigan, 49126, U.S.A.

Putnamo bendrabutiečių laikraštėlis nr. 9; leidžia ir redaguoja bendrabutiečių mergaitės; turinyje sava kūryba, pasisakymai įvairiomis temonis, lietuvių rašytojų kūrinių nagrinėjimas ir t.t.

Gaidos — Gęsta laužai — žodžiai O. Balčiūnienės - Audronės; muzika — Fausto Strolios.

Tautinė Stovykla — žodžiai O. Balčiūnienės - Audronės; muzika—J. Gaidelio.

Moterų Dirva — A.L.R.K. Moterų S-gos organas; redaguoja Mrs. Dale Murray; adresas: 205 Luelde St. South Bend, Ind. 46614, U.S.A.; prenumerata metams J.A.V. 2.50 dol., kituose kraštuose — 3 dol.

Šaltinis — tikybinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia Šv. Kazimiero sąjunga; red. — S. Matulis, MIC; adresas: 16, Hound Rd. West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England; prenumerata metams — 2 dol.

Ateitis — lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas; vyr. red. A. Sabalis; adresas: Ateitis 80-23 85th Drive, Woodhaven, New York 11421, U.S.A.; prenumerata metams — J.A.V. ir Kanadoje 5 dol., kituose kraštuose 3 dol.

Skautų Aidas — Oficialus Lietuvių Skautų Sąjungos organas; leidžia — L. S.S. Tarybos Pirmija; vyr. red. A. Saulaitis; adresas — Skautų Aidas, P.O. Box 222, Thompson, Conn., 06277, U. S.A.; prenumerata metams — 4 dol.

Skautybė — Skautų Aido priedas skautų vadovams.

Laimutis Švalkus, Dienų sūkuriuos. Antras eilėraščių rinkinys. Išleido "Šaltinis", Nottinghame, England, 1968 m., 62 psl., kaina 6 šilingai arba 1 doleris. Leidinys apima autoriaus naujuosius ir nuo 1945 metų periodikoje išsklaidytus eilėraščius. Jų dalis yra skirta mažiesiems. Rinkinys gaunamas: "Šaltinis", 16 Hound Road, West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England.

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas: vyr. redaktorius — Kęstutis Trimakas, S.J.; adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — 4 dol.

Lietuvių Dienos — vyr. red. B. Brazdžionis; adresas 4364 Sunset Boulevard, Hollywood, Calif. 90029, U.S.A.; prenumerata metams — 8 dol.

Lietuviai Amerikos Vakaruose — redaguoja kolektyvas, prenumerata metams 3 dol.

Lithuanian Catholic Women — leidinėlis anglų kalboje;; 32 pusl.; adresas: Lithuanian Catholic Women, 84-16 110th St. Richmond Hill, N.Y. 11418, U.S.A.

Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinė Sąjunga, minėdama šiais Laisvės Kovos metais Lietuvos Valstybės 50-ties metų Atstatymo sukaktį ir taip pat Katalikių Moterų veiklos 60 metų sukaktį, išleido šį informacinį leidinėlį tikslu supažindinti laisvojo pasaulio Katalikių moterų Organizacijų Pasaulinės Unijos nares — visų kraštų katalikių moterų organizacijas ir šiaip kitataučius.

Pasaulio Lietuvis. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba. Redaguoja St. Barzdukas. Išeina septynis kartus metuose. Prenumerata: metams $2, atskiras nr. 30 ct. Adresas: 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119, U. S.A.

Tėviškės Aidai — Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos leidžiamas savaitraštis. Vyr. redaktorius kun. P. Vaseris. Prenumerata: Australijoj $8; kitur — $9. Adresas: 19 Henry Str., Kensington, Victoria, Australia.

The Cemetery of Nations in the Siberian Tundra — H. Tautvaiša. Published by the Lithuanian Democratic Union of America; printed by Nida Press, London, England, 1968. Leidinys anglų kalba apie tremtinių gyvenimą Sibire; 112 pusl., iliustruotas. Kaina $1.75.

Garbės prenumeratos:

Agurkienė J., Omana, Nebr., Beinorienė A., Wood Dale, Ill., Didžiulienė S., Cicero, Ill., Jasienė P. New London, Conn., Kronienė E., Hamilton, Ont., Lenkauskienė M., Cleveland, Ohio, Mitkienė D., Los Angeles, Calif. Plepienė R. Warren, Mich., Kun. P. Totoraitis, Newark, N.J., Venclovienė I., Cleveland, Ohio, Viskantienė D. Cumberland, B.C. Canada. Vitkuvienė A., Hartford, Conn.

Žurnalui aukojo:

$10.00 — Raišienė J., Chicago, Ill., $2.00 — Kižienė A., Chicago, Ill., $1.00 — Agurkienė J., Omaha, Nebr., Bariuvienė R., Bridgeport, Conn., Didžiulienė S., Cicero, Ill., Giedraitienė A., Hamilton, Ont., Kisielienė P., London, Ont., Norkienė M., Chicago, Ill., Petrėnienė J., Brooklyn N.Y., Rudokienė M., Delhi, Ont., Saunorienė J., Hamilton, Ont., Vydienė E., Bangor, Maine, Vyšniauskienė O., Chicago, Ill.